

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre 7 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre 8 korona.
Egy hónapra 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Staubert József.

Usztorok, január 11.

Visszavetettük az ellenséget a Szereth mögé.

Budapest, január 10. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti haretér:

A Putna torkolata és Focsani között az ellenséget a Szereth mögé vetettük vissza. A Susita két oldalán az oroszok és a románok megkísérelték, hogy csapataink nyomása alól nagy áldozatokkal járó ellentámadások árán szabaduljanak. Erőfeszítések sikertelenek maradtak. További vérvesztés és 900 emberük fogságba kerülése és 3 gépfegyver elvesztése volt itt a ma lefolyt harci nap eredménye az ellenség számára. Tovább északra a császári és királyi csapatoknál nem voltak különösebb események.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

Nincs jelenteni való. — Hőter altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Megvetették lábunkat a Putna balpartján.

Berlin, január 10. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Vihar és eső következtében a harci tevékenység csekély volt. Az Ancre mentén folytak csak élénk tűzéri harcok.

Keleti haretér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy harcvonala:

Rigától délnyugatra erősebb orosz támadások. A tenger part és a Naroc között kisebb osztagok számos előretörése tegnap is eredménytelen maradt.

József főherceg vezérezredes hadsereg harcvonala:

Az oroszok és a románok eredménytelenül kísérelték meg, hogy a Susita-völgy két oldalán a tőlük elfoglalt magaslati állásokat visszavegyék. A nagy erővel véghez vitt ellentámadások a legvéresebb veszteségükkel hiúsult meg. A Kassiun völgytől északra és délre tovább szorítottuk vissza az ellenséget. A két legutóbbi nap harcaiban 6 tiszt, 900 főnyi legénység és 3 gépfegyver került kezünkre.

Elcsendesülés.

Holnap ül össze — hosszú szünet után — a magyar parlament. Napok óta halljuk a beharangozást, az ellenzék preludiumát. Hogy — így meg úgy! hogy majd megmutatjuk most a kormánynak, Tiszának, hogy mit tudunk mi!

Az Istenért! mit akarnak megint az ellenzéki urak?! Ataludták e három éves szörnyű háborút, hogy újra a régi dolgokkal akarnak előhozakodni: a „vasárolt többség”-gel, az „erős kéz”-zel s a képzelt bűnök hamis lisztájával?

Ma, amidőn egy újja alakítandó Magyarország organizációjának nagy kérdései várnak megoldásra: politikai szócsaták színhelyévé akarják tenni a magyar parlamentet?

Lehetetlennek tartjuk ezt, hiszen végre is minden személyes gyűlölet felett győznie kell a józan belátásnak, mely előtt szent legyen végre a haza sorsa. Már pedig ennek az országnak a sorsa a békés munka lehetőségétől függ. Ezt megakadályoznia semmiféle politikai faktoroknak nincs joga s aki megkísérli, egyenlő elbánásban kell, hogy részesüljön mindazokkal, akik az ország érdekei ellen vétének.

Sokat várunk a most összeülő országgyűlés munkásságától s hisszük is, hogy ebben nem fogunk csalódni. A jelek azt mutatják, hogy az ellenzék nagy hangú lármája el fog csitulni, mert érzik, hogy a mai viszonyok között terveik nem fognak sikerülni. Erzik, hogy a magyar kormányelnököt nem sikerült fölfelé befeketíteni s bizonyára értésükre adták, hogy Tisza István gróf értékes munkásságát szükségesnek tartják az ország érdekében. Ma már kormányválságról nem is beszélnek. Látják, hogy mindez hiábavaló, de azért — tisztességből — még úgy tesznek, mint a Bihari Sándor képén a mulatságból kiközösített duhaj legény: felgyürt ingujban, megteszült karral fenyegetőznek — messziről: —, megmutatjuk még mi neked... majd... egyszer... ha lehet... csak kerülj egyszer a kezünk közé!

Mi volna, ha egyszer a magyar parlament elfelejtene mindent, amit el kell felejteni, s nem emlékeznie másra, csak amire mindig emlékeznie kell?! Ha annyi értékes tehetség, munkaerő és akarat szövetkezne egy sokat szenvedett nemzet boldogítására? Vagy megiratott, hogy ennek az országnak még mindig bűnhődnie kell — a jövőöért? (.)

Mackensen vezértábornagy hadserege portja:

Focsanától északra sikerült a Putna balpartján megvetni lábunkat. Focsani és Fundáni között a megvert ellenséget arra kényszerítettük, hogy a Putna mögött fekvő állásokat feladja és a Szereth mögé hátráljon. 550 foglyot szállítottunk be. A Rimnicul—Sarath torkolatánál az ellenség több előretörésével szemben megtartottuk támadásainkkal kivívott eredményeket.

Macedóniai hadszíntér:

A Struma mentén visszavertünk éjjeli támadásokat. Ludendorff, első főhadiszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ujabb entente konferencia Pétervárott.

Spanyolország Anglia mellé áll?

— Saját tudósítók teleteljesítése. —

Francia lapok értesülése szerint a római konferencián semmiféle offenzíva tervét nem dolgozták ki. Az új offenzíváról kizárólagosan az entente közös haditanácsának van joga dönteni.

Stockholm. Az Utro Russkij jelentése szerint Oroszország kezdeményezésére a szövetséges hatalmak január végén Péterváron konferenciára gyűlnek össze és ezen az összes aktuális kérdéseket, még a belpolitikai kérdéseket is megvitatják. Angliát Lloyd George, Franciaországot Briand miniszterelnök, Olaszországot Boselli miniszterelnök fogja képviselni, Belgiumot, Szerbiát és Montenegrót pedig a Péterváron időző követek: Érdekes, hogy Romániát a konferencián senki sem fogja képviselni. Angol és francia kiküldöttek már elutaztak Pétervárra, hogy a tárgyalások anyagát előkészítsék az orosz külügyminiszteriummal együtt.

Madrid. Hivatalosan jelentik, hogy Romanones miniszterelnök közölte, hogy a kormány megmarad helyén és a király bizalmát fejezte ki iránta. Spanyolország ex-lex előtt áll, a jövő évi költségvetés még nincs megszavazva. Az ország gazdasági helyzete teljesen az entente-től függ. Az angolok ólmot, rezet, municiót, teherhordó állatokat és más anyagokat követelnek és így Spanyolországot az entente segélyforrásainak előteremtőjévé tették. A központi hatalmakkal rokonszenvező politikusok körében nagy visszatetszést szült, hogy a kormány helyén marad.

Trepow miniszterelnök megbukott.

(Jassyt kiűritették az oláhok.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A pétervári távirati ügynökség jelenté: Trepow miniszterelnököt és közlekedésügyi minisztert, valamint Ignatiev közoktatásügyi minisztert nyugalmába helyezték, Salicin herceg szenátort, a birodalmi tanács tagját miniszterelnökké nevezték ki, Uleicky szenátort pedig a közoktatásügyi miniszterium vezetésével, bízták meg. Seratovot, a külügyminiszter segédjét, a birodalmi tanács tagjává nevezték ki.

Az Echo de Parisban írja Cherfield tábornok: Az orosz hadvezetőség a legnagyobb veszedelem előtt áll akkor, ha az ellenség Isaceánál át tud kelni a Dunán. Ez esetben a Pruthra támaszkodó orosz hadállásokat megkerülné az ellenség és nyitva állna számára az út egészen Odesszáig.

A Russkoja Slovo jelenti, hogy a román kormány elrendelte Jassy kiűrését. A hivatalok már napokkal ez előtt elhagyták a fővárost. Az állami hivatalokat is elköltöztetik. A szállítás rendkívül nehéz, mert sem elegendő vasut, sem elég kocsit nem áll rendelkezésre. A hírlapok egyelőre még Jassyban maradnak és Besszarábiába teszik majd át székhelyüket. Hogy a román kormány hová fog költözni, azt még nem tudják.

Jassy. Réuivel szemközi Duna-

parton ellenséges lovas járőrök tűntek fel.

Stockholm. A dumát azért kellett elnapolni, mert Miljukov és pártja a kormánnyal ellentétes állást foglalt a katonai segédszolgálat ügyében. A kormány javaslata az volt, hogy minden 16—60 év közti férfit katonai segédszolgálatra kényszeríthessenek. Mivel a dumát elnapolták, a kormány most cári ukázzal akarja a rendeletet végrehajtani.

Stockholm. Az oláh kormány Jassyban tartott tanácskozásán elhatározták, tekintettel arra, hogy az oláh tisztek nem viselkedtek olyan hősi módon, amint azt tőlük elvárni lehetett volna, a fogságba jutott tisztek ellen a legszigorúbb vizsgálatokat indítják meg és in contumaciám már most számos fogságba jutott tisztet elfélték.

Jassy. Orosz és román körök kételkednek abban, hogy sikerülni fog-e az ellenség offenzíváját feltartóztatni. Pétervári körökben arra számítanak, hogy az ellenség a román területek megszállása után is folytatni fogja offenzíváját.

A dobrudszai harcok befejezést nyertek. Az orosz ellenállásra a jassyi haditanács megtette ugyan az előkészületeket, azonban az ellenség az ojtózi és milevui szoroson előrenyomulást tett és nincs remény rá, hogy az offenzívát idejében fel lehetne tartóztatni.

Rasputin, aki levetkőzteti az orosz udvar hölgyeit.

(Radzywill hercegnő kihallgatáson a szent parasztnál.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Radzywill hercegné, aki a háború folyamán sok eredeti dolgot mondott el az orosz főúri életből most, hogy Rasputin meggyilkolásáról különféle hírek vannak forgalomban, elmondja, hogy 1914 márciusában, tehát néhány hónappal a háború kitörése előtt, felkereste a csodálatos parasztot, hogy megkérdezze őt, mi igaz azokból a háborús hírekből, amelyek akkor Pétervárott el voltak terjedve?

— Nem volt könnyű dolog Rasputinra rátalálni. Először azért, mert legtöbbször Czarszkoje Szelóban tartózkodott, azután meg Pétervárott több lakása volt, egyikből a másikba vándorolt, amint éppen eszébe jutott. Ugy tartott audienciát, mint egy király és mielőtt az ember eléje került, keresztkérdéseknek kellett magát alávetnie, hogy bebizonyítsa, nincsenek gonosz szándékai a híres „starec” iránt. Amikor felkerestem, igen szép és drága lakásban lakott az English Prospecten. Mielőtt beléptem, az ajtónálló tartóztatott fel, levette a bundámat, alaposan megnézett, különösen a zsebeimet vizsgálta, mert nem volt biztos a felől, nincs-e nálam valami gyilkoló szerszám. Egy piros fejkendős öregasszony bevezetett egy drága butorzatú szobába, ahol már tíz ember várakozott, köztük a cárné, egy udvarhölgye, egy öreg tábornok, két pap, három szegény asszony s egy tipikus orosz kereskedő nagy csizmákkal és hosszú kaftánnal. Egy másik nagy szoba zsufolásig telve volt emberekkel, a kik, mint megtudtam, előtte való nap este óta lesteék a pillanatot, amikor a nagy ember elé

juthatnak és látszott, hogy álmatlanul töltötték az éjszakát, sőt volt olyan is, amelyik még most is aludt a földön. Láttam gyermekét szoptató anyát, katonákat, papokat, parasztokat, néhány rendőrt. Hirtelen halottuk, hogy felpattan az ajtó és egy erős hang szólt ki a korridorba:

— Maga tehát elmegy (és egy befolyásos orosz miniszteri hivatalnok neve következett) és megmondja neki, hogy Grisa azt mondta, adjon magának egy jó állást, ha nincs ilyen, akkor kreáljon egy újat. De ne felejtse el, hogy megmutassa ezt a papírost, ha a miniszteriumba megy.

— Miután az ajtót újra becsapták, bejött a piros fejkendős öreg asszony és engemet hívott. Az öreg tábornok, aki már több óra hosszáig várt, elém tolakodott és mint örült, rohant a kihallgatási szoba felé. A következő pillanatban Rasputin ráordított:

— Hogy merészeled te kutya, parancsot megszegni? Azt mondtam, hogy ez az asszony akar velem előbb beszélni. Tehát várj, te rongyos. Dobjátok ki ezt a kutyát, aki ellenszögül. Te asszony pedig gyere be.

— Rasputin magas alakja megjelent a küszöbön ugyanabban a pillanatban, amikor a megdöbönt tábornokot a szó szoros értelmében kidobta, engem bevitt egy másik szobába, amely úgy látszott, az ebédője. A szoba közepén kerek asztal állott, rajta samovár, amely körül kékes alsó tálcán poharak, citromok, eukor, egész süteményhegyek álltak. A „csodaszent” egyáltalában nem tette rátn az imponáló egyéniség benyomását. Körülbelül ötven éves lehetett, magas, szikár, hosszú szakállal, hosszú, válláig érő fekete hajjal. Fekete és kifejezésteljes szemei voltak. Legjellemzőbbek a hosszú, keskeny kezei, amelyeknek hosszú körmei undort keltően piszkosak. Az orosz paraszt

ismert ruhájába volt öltözve, magasszáru csizma és jó kék szövethől készült kaftán.

— Miután leültem az asztal mellé, teát töltött egy pohárba és ebből az alsó csészébe és lassan szüresölni kezdte.

— Igyál, szólt hirtelen — és nekem nyújtotta át az alsó csészét.

— Megköszöntem, de nem ittam. Összeráncolta homlokát és így szólt:

— Már finomabb emberek is ittak ebből az alsó csészéből, mint te vagy és behivta az öreg asszonyt, akinek megparancsolta, hogy igyék „az élet tálcájából.” Az asszony térdre borult és ekkor Rasputin az ujjával kinyitotta a száját és a torkába öntötte a teát. Ekkor a némbor, mint egy kutya, a lábai elé feküdt, tiszteletteljesen megcsókolta azokat, mire aztán Rasputin félrelökte őt.

— Magasrangu hölgyek ebben az országban a legmagasabban állók, boldogok, ha azt tehetik, amit ez asszony tett — mondotta felém fordulva.

— Végre rátérhettem látogatásom okára és arra kértem, mondja el nekem, igaz-e, hogy Oroszország már rég megüzente volna Ausztria-Magyarországnak a háborút, ha ő azt meg nem akadályozta volna.

— Ki mondta ezt, — szólt hozzám kíváncsian.

— Így beszélnek ezt általánosan Szentpétervárott — válaszoltam.

— Az idióták, akik a cár körül vannak — kiáltotta felingerülve — csak azt akarják, hogy ő ostobaságokat kövessen el. Csak megukra gondolnak és azzal törődnek, hogy miképp juszanak előnyökhöz. A háború azonban a legnagyobb bűn, amit egyik ország a másik ellen elkövethet. Csak az igazságot mondtam, amikor a cárt figyelmeztettem arra, hogy vesztébe rohan, ha rá engedi magát venni a hadüzenetre. Ez az ország nincs háborúra be rendezkedve, azonkívül az isten is tiltja a háborút. Örülök, hogy ezt elhitték nekem. Én csak egy szegény paraszt vagyok, de az isten beszélt velem és tudatta velem, hogy mit akar. Én bátran beszélek a cárral, nem félek, mint azok a bolondok. A cár tudja, hogyha nem hallgat rám, akkor mindenféle szerencsétlenség fogja érni. Tudja, hogy az én imádságomtól függ a fiának az élete. Ha én akarnám, úgy összetipornatnám minden ellenségemet, mint a kenyérmorzst. El akarnak tenni engem az utból, de nem loznak tőlem megszabadulni. Grisa mind tud fogja őket élni. Sokat láttam és igen sokat tudok. Ezért azt kell nekik eszelekedni, amit én akarok. Sem a miniszterekkel, sem a tábornokokkal, sem a magasrangu tisztviselőkkel nem törődöm. Mindegyiket elsaphatom, ha akarom, mert bennem van az isten szelleme, amely engem véd. Megmondhatod azoknak, akik téged ideküldtek, hogy eljön az a nap, amikor egész Oroszországban egy ember sem ér egy fabatkát se, kivéve a cárt és Grisát, az isten szolgáját.

— Arra kértem az Isten szolgáját, hogy magyarázza meg nekem, milyen eszközökkel tudott ilyen befolyásra szert tenni.

— Azzal, hogy én megmondom az embereknek az igazat — válaszolta Rasputin gyorsan. — Tévedsz, ha azt hiszed, hogy azok az elegáns hölgyek, akik az udvarnál uralkodnak, nem szívesen hallják, ha hibáikról beszélnek. Meg vannak lepődve, ha azt hallják, hogy én a valódi nevükön nevezem és arra figyelmeztetem, hogy nem mások mint kutyák és kutyáknak a leányai. Azonnal térdre borulnak előttem és könyörögnek, hogy senkinek se szóljak. Grisa nem olyan buta, mint ahogy,

hiszik. Tudja ő, hogy az ilyen nőskéket, hogy kell kezelni.

— Es hogy a tudományának mindjárt bizonyítékát adja, a telefonhoz lépett, összeköttetete magát X. grófnóval, akit éjféltre a lakására rendelt, majd pedig a másik szobában várakozó rendkívül drága szőrmékbe öltözött hölgyhöz lépett, beküldte őt a fürdőszobába, azzal a határozott utasítással, hogy várjon még éjfélig és vetkőzzék le. A hölgy alázatosan megcsókolta Rasputin kezét és mint az élményes táromlyogott a számára kijelölt szobába.

— Mikor bucsuztam, nekem is odanyújtotta Rasputin piszkos kezét, valószínűleg azt várta, hogy én is megcsokoljam. Eszrevettem, hogy nagyon megsértődött, amiért ezt nem tettem meg. Eltávoztam, csodálkozva ezen a különös egyéniségen és még inkább azon a hihetetlen befolyáson, amelyet ez az ember olyanokra gyakorol, akik műveltségükkel, társadalmi állásuknál fogva védekezhetnének ellene.

A Matin minden cáfolat ellenére fenntartja azt az értesülését, hogy Rasputint meggyilkolták. A nyomozás meg is indult, de legfelsőbb parancsra abba hagyták a tettesek üldözését. Rasputin tulajdonképpen sohasem volt szerzetes. Egy szibériai faluban született, apja molnár volt, Norie Gergelynek hívták. Rasputin híres volt lustaságáról és könnyelműségéről. Mint önéletrajzában maga írja, mikor az első látomása volt, Szent Simon jelent meg előtte, megparancsolta neki, zárkózzék kolostorba, imádkozzék két évig és hagyja abba rossz életét. Rasputin ekkor bevonult a Klisti szerzetesek kolostorába. A szerzetesek flagellánsok voltak, akik ostromozták magukat. Két évet töltött közöttük, azután bejárta egész Oroszországot, egyik főpaptól a másikhoz zarándokolt. A kazáni érsek fedezte fel benne isteni küldöttét, mert a paraszttal nagyszerűen tudott beszélni és megható módon prédikált. Ajánló levelével Pétervárra küldte egy hercegnehöz, aki bevezette a társaságokba. A misztikus udvarban a miszticizmura hajló papnak hama-

rosan sok híve akadt. Rasputin azt hirdette, hogy az üdvösség a megbánásban van és ahhoz, hogy bűnbánók lehessünk, előbb bünt kell elkövetni. Az ő vallási ritusához tartozott az is, hogy férfiak és nők nyilvános fürdőkben együtt jelenjenek meg. Illiodor páter a szent szinódusnál bevádolta e miatt erkölestelenségért. A szinódus megidézte Rasputint és kihallgatása után, mikor bevallotta, hogy híveit tényleg fürdőkbe viszi, de azért, hogy gyógyítsák magukat és hogy bebizonyítsák, mennyire ural-

kodnak magukon — felmentette. Rasputin egyre nagyobb hatalomra tett szert és csakhamar keresztül vitte azt, hogy Hernodi püspököt és Illiodor pátert eltávolították az udvartól. Ellenségei sokszor felbéreltek orgyilkosokat ellene, de tervük sohasem sikerült. Rasputin, mikor már hatalmas befolyása volt az udvarnál, akkor is orosz paraszti viseletet hordott, csak a paraszti gunyát nehéz selyemből csináltatta és lakkeszimát hordott.

Lloyd George állása megrendült.

(„E nyáron véget ér a háború.”)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Londonból érkező hírek szerint Lloyd George miniszterelnök állása megrendült. Az angol politikai élet vezető tényezői helytelenítik a Lloyd George által sugalmazott jegyzéket, melyet a központi hatalmak békeajánlatára tettek és még jobban kárhözhatják a Wilson akcióját meghiusító válaszjegyzéket. Politikai körökben nem tartják lehetetlennek, hogy a közeljövőben Angliában ismét kormányválság lesz.

Az angol kormányhoz közelálló körök szerint a békeajánlatot azért utasították vissza, mert meggyőződésük, hogy a ma megkötendő béke Anglia háborús céljainak és terveinek teljes kudarcát jelentené és Anglia teljes leveretésével volna egyértelmű, holott Anglia csak most ért el ahhoz, hogy háborús felkészültségét kihasználhassa és egy-két hónap múlva éri el háborús erőfeszítéseinek tetőpontját. Viszont Németország, amely csak alárendelt jelentőségű hadisikereket érhetett el, máris a kimerültség jeleivel folytatja a háborút, főleg a hadianyagok merültek ki és kimerültségét a blokád még fokozza. Örültség volna ilyen körülmények között ma alkudozni a békéről, amikor rövid idő kérdése, hogy diktálhassák a békét.

A Russkij Vjedomosti tudósítójának az orosz vasutügyi miniszter kijelentette, hogy a háború még ez év nyáron véget fog érni.

Lajos bajor király születésnapján szemlélt tartott katonái felett és a következő beszédet mondotta:

— Röviddel ezelőtt azt hittük, hogy a béke nemsokára meglesz. Most tudjuk, hogy békeajánlatunk visszautasítása folytán tovább kell harcolnunk, győzni, mint eddig, győzni, míg az ellenség nem lesz kénytelen békét kérni, olyan békét, amely megfelelően azoknak a véres áldozatoknak, a melyeket a háborúban hoztunk.

Berthau tábornok a Matinban hosszú cikkben kifejti, hogy a szövetségesek egységes elhatározása és egységes céljai érdekében az 1917-ik évnek meg kell hozni a háborúban a döntést.

A Messengeró szerint a pápa elküldte válaszáat a központi hatalmaknak, valamint Wilson elnöknek jegyzékére. A lap szerint a pápa kifejti válaszában, hogy a háború folytatása milyen óriási nyomorúságot hozna a népekre. Biztosítja a szentatyát a hatalmakat, hogy minden erejével csatlakozik a béke helyreállítására irányuló akcióhoz, de a jelen pillanatot nem tartja alkalmasnak arra, hogy intervencióját megtegye.

Szépasszony.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta: Gábor Andor.

— Bemutató előadás. —

Arad, 1917. január 10.

Az aradi színház egyre-másra mutatja be a szezon legnagyobb sikerű újonságait. Nem mulik el egy hét, hogy új darabbal ne kedveskednék a színházba járó közönségnek. Csak alig távoztunk el a Barta Lajos nagyszerű színművének, a Zsuzsinak premierjéről, már itt van előttünk Gábor Andor: Szépasszonya. Prózai darab mind a kettő és zsufolt, sőt zenekaros házak előtt játszik mindkettőt. Örövendetes jelenség ez. A közönség izlésének változását jelzi. A léha és értéktelen operetektől megcsömörlött publikum szívesen szórakozik el a drámai művek komoly és finom jelenetein. Ezelőtt csak az operett jelentett telt házat és sikert s a dráma kénytelen volt kegyelemkenyéren tengődni, ma már kasszasiker szempontjából egyenrangú versenytársak. S ki tudja: nem fordul-e meg a régi viszonylat, ha — sokáig tart a háború?

Gábor Andor: Szép asszonyát vígjátéknak nevezi a színlap. Ha elfogadjuk esztétikai elvnek azt, hogy minden jó, ha a vége jó, — akkor bizony akár vígjáték is lehet, de ha esőkönnyösen ragaszkodunk bizonyos régi megállapításokhoz, akkor legfeljebb drámai erkölcsrajznak nevezhetjük. Ez az elnevezés egészen

találó a Gábor Andor darabjára. Lélektani alapokon épül s már úgy is játszik, hogy tető alá kerül, midőn egy könnyű fordulattal ott hagyja az író a drámai anyagot s átváltozik lírai költővé. Hja, nagy emberismerő ez a Gábor Andor. Tudja mi kell a közönségnek. Egy feltálat mixtum — kompozitum: egy adag tragédia, egy adag humor, egy kis poézis, leöntve egy kanálnyi szentimentalizmussal. Az ártatlanság győzelme ez a darab s kár, hogy az ártatlanság egy kissé későn esőppen a drámaiba. Nekünk sokkal rokonszenvesebb lett volna, ha a szépasszony sorsa lett volna teljesebb, ha mindjárt az ártatlanság nem is kapott volna a színműben akkora helyet.

Azt azonban be kell vallanunk, hogy Gábor Andor ezermester s tud játszani a színpadi zongorán. Hamis hangot nem fog soha és káprázatosan változatos a skálája. Virtuóz kézzel bogozza össze és fejt ki a történet szálaikat, amelyek között sok a színes, a szemnek, szívnak egyaránt kellemes.

A gyöngye férfi és az erős nő harcának a drámája ez, vagy talán a kényelmes férfi s az idegasszony párba? Lehet egyébként a házasság tankölteményének vagy az aglegényesség dicséretének is nevezni. Szív kevés van e drámában, ha csak egy kisleány állandó rosszkedvét a szív betegségének nem tartjuk, de szerep és pedig megjátszható pompás szerep annál több van benne.

Elsősorban a szép asszony alakja érdekel

bennünket. Ki ez a szép asszony? A szerző azt mondja, hogy nem is olyan rossz asszony. Egy kicsit megcsalja az urát, egy kicsit affektál, egy kicsit becsap mindenkit, legfőképpen önmagát. A vért mesterségesen forralja, jó akar lenni és lecsókoltatja magát az udvarlójával, rendelkezik a hatásvadászat minden kellékével, nevetni, sirni akkor tud, amikor akar, szóval egy romlott, cinikus és perverz bestia: ez a szép asszony. Hát ez bizony drámai alaknak egy kicsit mesterséges, de szerepnek annál jobb. Harsánvi Margit asszony — az alak kreálója — élt is ez alkalommal. Az egyéniségéhez szinte tapadó szerepet briliáns művészettel állította elénk! Fölényes volt, szikrázó és ötletes, versenyzett a szerzővel a gondolatnak és ézésnek villámgyors átalakításában s mindenképpől csakugyan — szép asszony volt. S gondoskodott pazar keretről is: ruhái feltűnően szépek és izlésesek voltak. Az est sikerének legnagyobb része eltagadhatatlanul az övé. Rikító ellentétül egy esőpögő szívet, csupa jóságot állított a szép asszonynak a darab írója. Egy kis leány: a Rózika jön és megállandóan a színpadon s állandóan részvétre ingerli a légyszívű hölgyközönséget. A szegény kis leány az első peretől fogva olyan átlátszó taktikával mutatja meg szerelme tárgyának Benedek Albert orvostanár urnak nagy érzéseit, hogy csak a vak nem veszi észre. Ezt a rettenetes jóságot kellett végigsóhajtozni Kiffer

Buchanan angol nagykövet ölette meg Rasputint.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Stockholm. Pétervári jelentések szerint Rasputin gyilkosa senki más, mint *Puriskievics* дума képviselő, a feketeszázad egyik vezető embere. *Puriskievics* Juszupov herceg házában lőtte agyon Rasputint és a ház elhagyása után megjelent a rendőrségen és kijelentette, hogy ő a gyilkos. A rendőrség eddig csak annak az automobilnak sofőrjét tartóztatta le, amelyen Rasputint lakásából elhívták. A Rjecs szerint letartóztatták *Cvostov* volt belügyminisztert is és *Lwow* herceget, a дума tagját. De ezt a hírt a hatóságok megcáolták.

A Ruskoje Vjedomosti szerint a diplomáciai körök élénken foglalkoznak Rasputin meggyilkolásával. Az entente összes nagykövetei rendkívül hosszú siffre táviratokat küldtek ebben az ügyben. *Buchanan* angol nagykövet nem kevesebb, mint 30.000 szóval hosszabb táviratot küldött a gyilkosság napján, mint máskor. Moszkvában mindenütt az a hír terjedt el, hogy a gyilkosságba a diplomáciai kar is bele van keverve. Biztosra veszik, hogy *Buchanan* nagykövet is tudott előre az esetről. Rámutatnak arra a szerepre, amint Anglia norvégiai követe, *Findlei* a Casement ügyben játszott. Enneltozva sokan hisznek *Buchanan* bűnösségében.

A Daily Mail jelenti Pétervárról: Azok a körülmények, melyek között Rasputin halálát lelte, nem képezik alaposabb bírói nyomozás tárgyát. A tettesek ellen a további bírói lépésektől elállnak.

Lujzának. Dicséretére legyen mondva nem esett tulságba s egyéni szeretetreméltóságával igyekezett ellensúlyozni a szerep szentimentalizmusának tanúságait. *Bánhazi Teréz* egy falusi rokonszony alakját ruházta fel sok találó és rokonszenves vonással. A szép asszony sajnálatra méltó férjét, a jó embert, az orvos-tanárt, a férfiatlan férfit: *Kiss Miklós* játszotta. Sokszor írtunk e tehetséges művészről szépet és jót a szívünk szerint. Igazán értékes embernek és jó színésznek tartjuk, de egy-két újabb alakításában mintha nem lettünk volna fel a régi ambiciónak a nyomait. Mintha újabban kevesebbet törődnek szerepeinek gondos tanulmányozásával, alakjai eszelekedetének átélésével, amely pedig a gondos színészi munkának elengedhetetlen feltétele. Meglátszott ez a mai játékán is. Volt olyan jelenete, amely megmutatta nagy tehetségét, míg a másik pillanatban nem találta meg önmagát s elnagyolta, elcsúszta a legszebb jelenést. Hiszszük, hogy ez csak átmeneti állapot s *Kis Miklós*ban újra felleljük az értékes embert és jó színészt. A szívkirályt, a számító szerelmezt *Kertész Dezső* játszotta nagyon jól, néhány jelenetben is megmutatva kiváló tulajdonságait. Kis szerepe volt *P. Rozsnyai Ilonkának* és *Delinek*, de mindketten életet és eleveneséget viték a színpadra. Jól illeszkedtek az összjátékba *Harold* és *Lonkei*. A rendezés kitűnően volt s a közönség mindvégig érdeklődéssel kísérte a darab fordulatait. Z. A.

Pétervári hírek szerint Rasputin állítólagos megöletője egy tiszteletére rendezett banketten jelent meg, ahol az egybegyűlték viharos ovációkban ünnepelték, percekig ünnepezték, majd vállakra emelték és körülvitték a teremben. Az *Uiro Russkij* szerint, mikor a színházak közönsége meghallotta, hogy Rasputint megölték, a zenekartól azt követelték, hogy a cári himnuszt játssza. A közönség lelkesen ünnepele, hogy örömeinek kifejezést adjon. Diplomáciai körökben Rasputin megöletését politikai gyilkosságnak tartják és azt hiszik, hogy az ocharana keze van benne, mert Rasputin az ocharana utjait gyakran keresztezte és általában a béke hívének ismerték.

Hárman valának együtt ...

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

— Hogy kerül Saul a próféták közé? — kérdi az irás.

— Hogy kerül *Lukács dr.* a vasutasok közé? — kérdezték ma a törvényhatósági bizottság öregobb és már a város háza lépcsőjét régóta koplató tagjai, akik a végtelenül sovány programu új esztendei közgyűlésére meglepően nagy számban jöttek el.

Ma volt az első rendes közgyűlése ebben az esztendőben a törvényhatóságnak és ma vonultak be nagy izgalommal, bizonyára meghatóttan, önmaguknak tett sok-sok ígérettel és a tükör előtt megfogadott ambiciónal az új városatyák: *Szemeré Kálmán*, *Zádor Imre* és a közgyűlés *Benjaminja*, *Lukács István dr.* Ha az első lépésekből akarnánk következtetést vonni a jövőjükre, akkor azt kellene megállapítani, hogy egyik sem stréber, egyik sem törtető. Mindhárman mintha csak egy fából lennének faragva — pedig *Lukács dr.* még sohasem írt verseket, *Zádornak* vannak ugyan gőzmozdonyai, de azok nem akarnak megérkezni, *Szemerének* vannak ugyan vasuti sinjei, de viszont már nem olyan fiatal, mint *Lukács doktor* és verseket ír, tehát nem olyan üzemigazgató, mint *Zádor* — mert mindhárman bátoriatlanul szerényen léptek át annak a hajléknak a küszöbét, amelyről azt olvasták, hogy a „közérdek temploma”. Léptek egyet, léptek kettőt, bátoriatlanul körültekintettek és mindhárman, mintha valami belső sugallat diktálta volna nekik, letelepedtek az utolsó padban. Nem néztek se jobbra, se balra, nem kockéztak se a tanács asztalával, sem az első helyekkel, ahol a tekintélyek, a befolyásosak, a hatalmasak ültették fel birodalmukat, hanem hátul, a legutolsó padban láttak három üres üléshelyet és ezeket foglalták el. A véletlen, vagy valami szuggesztio volt ez? Ki merné határozottan eldönteni, hogy melyik volt a kettő közül, mondjuk, hogy a szerénységük odatelepitette őket a vasutas negyedbe. Oda, ahol *Just Ferenc*, *Koromzai Frigyes*, *Zerkovitz Rudolf*, *Fényes Kálmán* s anolyanek a tájékan *Szathmáry János* helyezkedtek el és amikor a debutánsok boldogan fogadva a meleg kézszorításokat, a barátságos üdvözléseket, egy-kettőre otthonossá kezdték magukat érezni, egy hirtelen szempillantás alatt átfutott a kérdés az egész közgyűlési termen:

— Hogy került *Lukács dr.* a vasutasok közé?

Nehéz is erre a kérdésre feleletet adni, mert hát a városnak legfiatalabb atyja eddig

legalább egyáltalában nem árulta el, hogy ambiciónja a vasuti szakkérdések, vagy pedig a vasutépítkezés felé vonzanák. Sőt mikor az újságírók meginterjuvolták és direktre megkérdezték tőle, vajjon a radikális haladás jelképezésül keveredett a szárnyaskerek, a valamikor gyorsnak és pontosnak mondott vasut emberei közé, a fiatal városatya szemeit a tanács asztala felé fordítva és onnan mintegy ihletet merítve diplomatikusan így válaszolt:

— Az én programom a tanács programja és alig várom, hogy támogathassam.

— És csakugyan igazat mondott. Választ ugyan nem kaptunk a városatyákat izgató kérdésre, de ugy *Lukács doktor*, mint új városatya társai már az első napon csakugyan tanúságot tettek arról, hogy a tanács három hűséges helyeslőt és támogatót nyert bennük. Látni kellett volna, miként sáppadoztak az első szerepüket játszóik, amidőn valamelyik jelentéktelen kérdésnél ellenvélemény hangzott el *Műlek Lajos dr.* részéről, milyen izgalommal lesték, nem lesz-e káros befolyással a felszólalás a tanács egészségi állapotára. Minthogy még júratiának és őszinték, minthogy még tekintettel a zsiridragaságra, nincsenek minden hájjal megkenve, hangosan sóhajtoztak fel, a mikor *Műlekkel* szemben a közgyűlés a tanácsnak adott igazat és elfogadta a javaslatot. Hálas pillantásokat kaptak ezért *Kintzig János* főispántól és *Varjassy Lajos* polgármestertől, akik ugylátszik, mintha csak próbára akarták volna tenni az új városatyákat a mai közgyűlés napjára olyan szürke programot állítottak össze, mintha nem három ambiciónzus lélek debüjéről, három alkotni vágyó friss erő bevonulásáról, hanem rokkantak közgyűléséről volna szó.

Nem érte meglepetés a tanácsot. Az új városatyákkal egyáltalában nem költözött be forradalmi hangulat a közgyűlés termében. Hiába, a költő szárnyaló lelke már ebből a közgyűlési teremből aligha szedhet föl magába szürke prózánál egyebet és a fiatalág gyorsan szürkül a szürke környezetben.

LEGUJABB.

Ejjele 2 orakor érkezett telefonjelentés.

Ma este járt le az entente ultimátuma.

Luganó. Az ententenak Görögországhoz intézett ultimátuma a *Corriere de la Sera* jelentése szerint ma este jár le. Az ultimátum azt az ígéretet tartalmazza, hogy forradalmi csapatokat többé tengeri uton nem fognak szállítani és tizenöt napi határidőt tűz ki a december 30-án átnyújtott jegyzékben támasztott összes követelése végrehajtására. A király kastélyában ma minisztertanács volt, amelyen megjelentek az összes volt miniszterelnökök. A *Corriera* jelentése, valamint más lapok és a *Secolo* athéni jelentése az ultimátum elfogadását jósolják.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti január 10-én este: Nyugati fronton: Ancrenél északra erősebb tüzelés. Romániában a helyzet változatlan.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Miksa főherceg kíséretével Cettinijébe érkezett. A főherceg több küldöttséget fogadott s holnap tovább utazik Skutariba.

Bécsből jelentik: A postatakarékpénztár közli, hogy eddigi megállapítások szerint az ötödik osztrák hadikölcsönre 4412,800.000 koronát jegyezték. A végleges szám adatok még ismeretlenek.

Lukacsiut Debrecen kormányzójául szemelték ki az oláhok.

(Egy volt képviselő szenvedései Romániában.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Tegnap Kolozsvárra érkezett, hogy ma reggel folytathassa is utját a Székelyföld felé Gyarmathy Dezső dr., udvarhelymegyei földbirtokos, a székelykereszturi kerület volt országgyűlési képviselője. Gyarmathy ismert politikusa volt a koalíciós érának, amely a függetlenségi csoportnak volt ekszponált képviselője, amely kormányával szemben is, bizonyos kérdésekben az ellenzékét képviselte.

Az oláh háború kitörését megelőzően gazdasági és üzleti ügyei miatt gyakran tartózkodott Oláhországban s a hadüzenet kihirdetése Ploestiben talált. Az oláhok mint kémet internáltak és négy hónapig szenvedte el az internáltság keserűségeit. A Buzeu alatti Jalomica kerületben levő Alexen községben érte a németek és magyarok felszabadító diadalutja. Most visszatért Magyarországra és Budapestről Udvarhelymegyébe átutazóan szállott ki Kolozsváron rokonai látogatására. Az oláh fogság szomorú napjaiból a következőképpen nyilatkozott tudósítónk előtt:

— Őszintén szólva, egy pillanatig sem tartottam attól, hogy az oláhok ellenünk jönnek. Láttam az oláh hadsereg szegényes, nyomorult helyzetét, a készületlenségét az egész vonalon s meg voltam győződve, hogy az oláh nép sorsának felelős irányítói sem zudítják a háború borzalmait országukra. Eszeműgában sem volt Romániából eljönni, noha egykori képviselőtársam, Lukácsiu László, egyetlen találkozásunk alkalmával sem mulasztotta el jóakaratu tanácsát megismételni. Legutóbb, a hadüzenet előtt két hónappal találkoztam vele és Lukácsiu a legjobb magyar irodalmi nyelven szólított meg:

— Jó lesz haza menni, Dezső. Jegyezd meg, hogy a telet Debrecenben akarom tölteni. Én leszek a debreceni kormányzó.

Az évelődő hangra én is tréfásan válaszoltam:

— Csakhogy valahogy Debrecen helyett Szegedre ne kerülj.

Két toprongyos, booskoros katona lépdelt el mellettünk a pereben. Ezekre mutattam:

— Ilyen hadsereggel akarjátok ti megverni a magyar bakát? Nálunk hétköznapi is visszakergeti a napos káplár a kaszárnya kapujából az ilyen katonát, nálatok pedig a királyi palota előtt korzóznak.

Komikus volt, amikor Lukácsiu következőes maradt:

— Az oláh katona a legbátrabb, a legkitünőbb.

Lukácsiu jóslatának első része tényleg beteljesedett. Az oláh háború kitört. Ploestiben a nép örömmujongása közben hirdették ki a hadüzenetet s másnap reggel már a konzulátuson voltam. Itt megkaptam a szükséges igazoló okiratokat arról, hogy a katonaköteles kor határát átléptem, a konzulátó épületét azonban már nem hagyhattam el. Ért a kapuban szuronyos katonák álltak el az utat. Kihirdették, hogy mindenki, aki a konzulátuson van, a román állam foglya. A konzulátusi tisztviselőkkel szemben sem tettek kivételt, amíg azonban őket Bukarestbe vitték, minket civileket utnak indítottak Jalomica felé.

A jalomicai kerület negyven községét jelölték ki az internáltak elhelyezésére. Nem

fogolytáborokban nyertünk elhelyezést, az oláh állam primitív berendezkedése mellett szó sem volt ilyesmiről, hanem az amugy is szennyes egy-két szobából álló parasztkunyhókat jelölték ki lakhelyünkül. Hallomásom szerint a negyven községben 190,000 embert zsúfoltak össze s csak annyiban volt fogolytábor jellege a kijelölt községeknek, hogy katonai őrséggel vették körül azokat s még az oláh lakosság is csak engedéllyel léphette át a kordont. Engem, mintegy 1400 társammal Alexenbe vittek. Ez egy 418 házból álló, a legsötétebb Ázsiára emlékeztető falu. Különös szerencsém volt, hogy bár a tárcámban levő néhány ezer koronát az utolsó garasig elszedték, maradt a zsebemben körülbelül 200 korona s így azoknak a kategóriájába soroztak, akik saját maga élmezhetik magukat. A hus nem volt drága és kenyeret is vehettünk. Annál szomorúbb sors jutott osztályrészül azoknak, akik az állam kószójára szorultak. Ehetetlen, bűzös levest, félig megfőtt puliszkát kaptak s nagyon kellett szenvedniük az örök brutalitásától. A rossz táplálkozásnak és az örök bestiálitásának tulajdonítható, hogy a halandóság igen nagy volt. Azokkal, akiket a szenvedések megölték, nem sokat tekerőriáztak. Magam voltam tanuja egy internált honitársunk temetésének. Levetkőztették, csupán az alsó ruhát hagyták rajta, a hullát aztán egy deszkaszálra helyezték és begurították a megázott sírgödörbe. Még a deszkadarabot sem hagyták ott koporsóul...

— Engem kezdettől fogva bánnak néztek s mint ilyent kezeltek. Egy ízben halottam, a mikor egy hadnagy rám mutatva oláhu odaszólt a parancsnokló főhadnagynak:

— Ennek a fejéért sem adnék egy fabatkát sem.

Készültek is rá, hogy haditörvényszék elé állítsanak, erre azonban már nem került sor. A felszabadítók hamarabb megjöttek, mintsem gondolták. Bukarest elfoglalását már másnap megtudtuk. Nagy volt a rémület, óreink sorra megszöktek, előbb azonban a fiatalabb évfolyambelieket összeszedték s elhurcolták. Az idősebbeket otthagyták, ugyszintén a nőket, gyermekeket, akik között sok volt a megszállott erdélyi területekről való. Ezek a csiki, háromszéki székelyek mondták, hogy az oláh katonák pánikszzerű menekülésük közben cipelték őket magukkal s 3 nap alatt tették meg azt az utat lóhalálában, amelynek elfoglalása hetekbe került.

Alexenbe a németek vonultak be, a kik visszaadták a szabadságunkat. Az internált tábor lakóit Bukarestbe irányították. Vonat hijján gyalog mentünk s mi sem jellemzi az oláh fogság rettenetességét, hogy az elgyöngült internáltak közül sokan utközben meghaltak. Bukarestben már az arra rászorultak segílyt s vasuti jegyet kaptak, hogy visszatérhessenek rég nem látott hazájukba.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Rendőrkapitányok sajtópöre. Nagyváradról jelentik: A nagyvárad-i törvényszék érdekes sajtópör tárgyalását kezdi meg. Dayka Endre rendőrkapitány tavaly röpiratban megírta, hogy hadseregszállítások körül elkövetett visszaélé-

sekért letartóztatott Popovics Athanáz marha-kereskedőt a rendőrségi cellában Gerő Gusztáv dr. ügyvéd, Gerő Armin rendőrkapitány fia, atyja tudtával, tilalom ellenére meglátogatta. A röpirat miatt Gerő Gusztáv pert indított Dayka ellen, aki állításaira a valóság bizonyítását kérte. Ez ügyben számos tanút idéztek be. E sajtópör egyik epizódja amaz évek óta tartó ellenségeskedésnek, amelyben Gerő főkapitány áll Dayka alkaptánnyal.

Tisza István gróf pozíciója szilárd.

(Az ellenzék beismeri kudarcát.)

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Szász Károly a képviselőház alelnöke a Ház legközelebbi munkarendjéről a következőket mondotta: Tisza István gróf miniszterelnök a holnapi ülésen, amely csak formális ülés lesz be fogja terjeszteni a trónváltozással kapcsolatos törvényjavaslatokat még pedig a király trónralépéséről, a hitlevél becikkelyezéséről és a koronásási ajándékról szóló javaslatokat. Ezenkívül beterjeszti a miniszterelnök Ferenc József király emlékének megörökítéséről szóló törvényjavaslatot. A javaslatokat kiadják az igazságügyi bizottságnak tárgyalás és jelentéstétel végett. A holnapi formális ülésen nem fognak az előadók beterjesztett javaslatokkal fellépni, hanem a Ház rövid szünet után fog csak érdemleges tanácskozásokra összeülni, amikor már az egyes szakminiszterek is benyújthatják elkészített törvényjavaslataikat.

Budapestről telefonálja tudósítónk: Ellenzéki körökben napok óta terjesztik azt a hírt, hogy Clam-Martinié gróf osztrák miniszterelnök állása megrendült, sőt már azt is tudni vették, hogy Silva-Torucca gróf, az urakháza tagja van kiszemelve utódjául. Semmiféle pozitív alappal nem bírnak ezek a híresztelések. Már az ellenzéki körökben is beismerik, hogy a magyar kormány válsága is elmúlt és a Tisza-kormány állása és helyzete megszilárdult. Tisza — mondják — ezuttal kiláboldt a válságból, amelynek hullámai már elborították, de az ellenzékiek abban bizakodnak, hogy a most meginduló parlamenti harc, amely tárgyalagos alapon fogja a jelenlegi kormány „tarthatatlan helyzetét” feltárni, el fogja érni azt, hogy az egész kormányrendszert megbuktatják. Mindenestre jellemző tünet, hogy az ellenzéki körök sok hangos hajsza után most már mérsékeltabb szordinóval tárgyalnak politikai kérdésekről és ezt Andrassy Gyula gróf fellépésének tulajdonítják, aki Bécsből való hazaérkezése után, mintegy leintette az ellenzéki pártokat és azóta észlelhető a csendesebb hang az ellenzéki körökben.

A bolgár fővezér tanácskozása.

Hivatalosan jelentik, hogy Zsekov főparancsnok Boris trónörökösrel együtt rövid ideig a német főhadiszálláson tartózkodott. Vilmos császár hosszabb kihallgatáson fogadta a főparancsnokot, aki Hindenburggal, Ludendorffal, Frigyes főherceggel és Konrad báróval folytatott tanácskozást. Illetékes helyen hangsúlyozzák, hogy Zsekov főparancsnok missziójának eredményével rendkívül meg van elégedve és erről jelentést tett Ferdinánd királynak is.

Hat kitüntetés

egy bosnyák főhadnagynak.

(Akit Aradon gyógykezelnek. — Uriasszony a lövészárokban a tüzérési megfigyelőn.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ebben a háboruban a bosnyák katonák igen sokszor bebizonyították rendkívüli bátorságukat és hősi magatartásukat. A parancsnokságok számos alkalommal megállapították, hogy a bosnyák ezredek csaknem olyan elszántsággal rontanak az ellenségre, akár a magyar csapatok és éppen ezért a bosnyák ezredbeli tisztek között már sokan részesültek megérdemelt kitüntetésben. Ezek közé tartozik *Somanich* Eduard bosnyák ezredbeli főhadnagy, aki karsérülése következtében jelenleg az aradi Lyceum-kórházban tartózkodik. A végtelenül rokonszenves, előzékeny régi bosnyák nemesi családból származó főhadnagy mellett hat érdemrend; három Signum laudis, egy katonai érdemkereszt, egy vaskereszt, és a vaskoronarend disziti. Lekötelező készséggel állt rendelkezésére tudósítónknak és kitüntetéséről a következő igen figyelemreméltó leírást adta:

— Azt mondhatnám, hogy kitüntetéseimet sztratégiai szempontból jelentéktelen dolgokért kaptam, kivéve a vaskoronarendet, amelyre, mi tagadás, nagyon, nagyon büszke vagyok. A vaskoronarendet a román fronton október 24-én véghezvitt cselekményemért kaptam, de tisztársaim azt hitték, hogy a már előbb a Kerek- és Bökgy-hegy körül kifejlődött harcok alkalmával kifejtett ténykedésemért meg fogom kapni. Ezt a két hegyet megvédtük és megtartottuk, habár századommal szemben hat román század vonult fel. Az ellenséget sikerült mindaddig megtartoztatni és a két hegyet megvédeni, míg nem az megfutamadott új támadások következtében. Ha nem tartottam volna ezt a helyet, akkor Martini kapitány zászlóaljja oláh fogságba kerül és egyetlen ember sem menekülhet. Amint említettem, a vaskoronarendet október 24-én véghezvitt hadi tényemért érdemelt ki. Ezen a napon Goldbach vezérőrnagy csapatában harcoltam az ojtózi szorosnál. Ezen a területen egy osztrák-magyar dandárral két oláh dandár állott szemben. Aki ismeri az ojtózi szorost és környékét, az tudja, hogy harcászati szempontból milyen rettenetes terület ez; hegyről-hegyre kellett előre törtelnünk, míg az oláhok tulsulya miatt meg kellett állnunk, sőt vissza is kellett vonulnunk, nehogy teljesen áttörjék frontunkat. Én századommal a centrumban, a legexponáltabb helyen álltam, amikor észrevettem, hogy körülöttem kezd felbomlani a rend. Ekkor egymagam másfél kilométert haladtam visszafelé és az utánam kissé rendetlenül visszavonuló csapatot gyorsan visszahajított félkör alakban állítottam fel. A géppuskások szerencsére tíz gépfegyvert hoztak magukkal és ezeket ügyesen helyeztettem el, úgy, hogy az utánunk nyomuló 63-ik számú oláh gyalogezred semmit sem vett észre elhelyezkedésünkből. Az oláh ezred egészen gyanútlanul jött utánunk és gépfegyvereink tüzeben a szó teljes értelmében az utolsó emberig holtan maradtak a harctéren. Ez a harci tett azért érdemelte ki a vaskoronarendet, mert, amint hitelesen megállapították, ha nem tartjuk vissza az ellenséget, akkor az egész dandárunk oláh fogságba kerül teljes fegyverzettel és mintegy huszonöt kilométernyi mélységben fel kellett volna adni Erdély egy részét. Dél előtt 10 órakor történt csapatunk visszanyomása és délután két órakor kezdődött meg vezetésem alatt az ellentámadás, amely a csata

sorsát eldöntötte. Ez a ténykedés, fölttéseim állítása szerint azért érdemel figyelmet, mert *parancs és föllebbvaló nélkül, saját elhatározásomból hajtottam azt végre.* A rangban utánam következő tiszt Eszterházy Álaos gróf volt, aki ezen a területen hősi halált halt. (Tudvalevőleg a szabályok értelmében ilyen cselekményekért járhat ki a Mária Terézia-rend. — A szerk.)

Tudósítónk ezután megkérdezte, vajon igaz-e hogy a főhadnagy hitvese okszi Orsechowszky Wanda, több napot töltött férjével a lövészárokban?

— Feleségemmel — mondta a hős bosnyák tiszt — augusztusban esküdtem meg és azonnal el kellett tőle válni, mert kötelességem a harctérré szölitott. Mivel két hónapig nem láthattuk egymást, a feleségem kieszközölte, hogy Arz tábornok engedélyével *engem a lövészárokban meglátogathasson. Hat napig volt mellettem hitvesem a lövészárokban és annyira ragaszkodott hozzám, hogy még a tüzérési megfigyelő helyre is követett és akkor is ott maradt, amikor a gránátok jobbra-balra lecsaptak mellettünk.* Amikor előnyomulásra kaptunk parancsot, szintén velem akart tartani, én azonban ezt nem engedtem meg és visszaküldtem. Mivel feleségem beutazta Erdély egy részét, jelentést tett tapasztalatairól a Pao Szylivánia-mozgalom vezetőségének.

VÁROS ES MEGYE.

Csalódott városatyák.

— Aradi legszürkébb közgyűlése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város törvényhatósági bizottsága ma délután *Kintzig* János főispán elnökletével rendes közgyűlést tartott. A törvényhatósági bizottság tagjai nagy számban jelentek meg a szokástól eltérőleg, nagyobb érdeklődéssel, mint amennyit a közgyűlés tárgysorozata megérdemelt volna. A tárgysorozat kevés pontból állott és ezek is nagyrészt a város adminisztratív, szürke ügyei voltak.

A közgyűlés megnyitása után a főispán azt indítványozta, hogy Kiss Ferenc helyettes-anyakönyvvezető halála felett fejezze ki a törvényhatóság részvétét, az elhunyt hozzátartozóinak. A közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadta.

Ezután a törvényhatóság megalakította az 1917. évre az egyes bizottságokat és szakbizottságokat, melyeknek tagjai ugyanazok, akik a múlt évben voltak.

Tárgyalták az aradi Kereskedelmi és Ipar-kamara indítványát, hogy írjon fel a város az országos vásár napjának pénteki napról vasárnapra való megállapítása céljából. Az indítványt a tanács javaslatára a közgyűlés nem fogadta el.

Ezután a tárgysorozat többi pontjának gyors letárgyalása után a közgyűlés véget ért.

Az „ARADI KÖZLÖNY“

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohánytözsdeben :—
Egyes szám ára 12 fillér

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

Homunculus II.

(A világhírű sorozat második szenzációs része az Urániában.)

A Homunculus folytatását oly példátlan érdeklődéssel váró közönség méltó kárpótlást nyer a Homunculus II.-ben. Ami még nem történt meg sorozatos filmmel, a második rész után még nagyobb lesz a híre Homunculusnak, mint a felülmulhatatlannak hitt első rész után. Bár merész kijelentésnek látszik, de a Homunculus II. még tökéletesebb és érdekesebb, mint a milyen az első volt. Egységesebb és kristályosabb az egész alkotás. Az első problémák elé állította a nézőt. Először is leginkább azáltal, hogy el kellett hinni a hihetlent: hogy Homunculus a mesterséges ember meg lehetett alkotni. A második részben ez a feladat elmarad. Annál több benne a költői és elragadó szimbólum. Homunculus az emberi gyarlóságok fölött álló jelenség. Van ebben a második részben jelenetek, amelyek messze felülmúlják az első rész szépségeit. Ha ez a rész nem is annyira komor (mint az első) de annál színesebb, szinte duzzad a fantázia erejétől. A rendezés klasszikusan mesteri. Egyes beállításai olyan pasztikusak, hogy számtalan jelenet festői remekműnek lehetne vázlatá. Különbben is tudni kell, hogy a második Homunculus nagy részét az Alpokban vették fel, fenyőrengetegek és sziklaóriások között. Olaf Fönss imponáló megjelenése és művészete ezuttal még jobban el fogja bővíteni a nézők észreit. Félreletes és hatalmas, minden mozdulatának sulya és jelentősége van. Szinte az impresszionok, hogy egy fölényes intelligenciával mozgó érekeolosszus, akibe valami földöntúli hatalom lehelt csodás erőt. Páratlan filmszínésze a világnak. Mellette Friedrich Kühne — a famulus — alakítása tartozik a legmagasabb művészeti teljesítmények régiójában.

* Szerencsés áldozat címen egy rendkívül megnató társadalmi drámát mutat be közönségének *csütörtökön az Erzsébet-mozgósínház*. Güntner gróf, ki teljesen elszegényedett, egy gazdag, de bukott leányt kénytelen feleségül venni. Tudva felesége ballépését, szerelméről szó sem lehet. Nászutrá indulnak, hosszabb idő után Güntner felismeri Blankát s kezdi szeretni, de Blanka továbbra is hideg marad, mert bántotta őt Güntner eddigi hidegsége. A nászutráról visszatérve, Güntner megmagyarázza Blankának hidegségét, mivel abban a hiszomben volt, hogy még mindig esábitóját szereti. Güntner, hogy szerelmét bebizonyítsa, a esábitó gazdag bankárt egy alkalomkor párbajra hívja s a bankár itt meghal. Blanka az esetet újságokban olvassa s halálját odaadó, hűséges szerelmével fejezi ki s továbbra boldog családi életet élnek. 261

* Az itélet napja. (Az Apolló szenzációs ujdonsága.) Az Apolló-színház igazgatósága maom izléssel válogatja össze műsorait: egymásután kapjuk a művészi filmeket, amelyeknek gyönyörködéséből nem fogyunk ki. Ma ismét egy olyan monumentális drámát kapunk, amelyről csak bámulattal lehet beszélni. Az itélet napja a címe a ma bemutatott 5 felvonásos drámának, amelynek témáját a bohémélet torró levegőjéből vette a szerző. Nem mindennapi esetek, hanem mélyenjáró drámái cselekmények játszódnak le előttünk a mozi legkiválóbb művészeinek alakításában. A publikum, a mely zsufolásig megtöltötte a nézőteret, egy feledhetlen este emlékével hagyta el az Apollót. A koronázási fölvételek ma is nagy tetszést váltottak ki a publikumból. Csütörtökön is ez a műsor megy. 3

* A nábob felesége az Apollóban. Ez a fenomenális kép, amely az előzetes fővárosi film után lázba hozta az egész várost, egyszer lemaradt a műsorról a rossz szállítási viszonyok miatt. A publikum kérésére péntektől kezdve mutatja be az Apolló. 3

* Szent időn Franceska Bertini film-sorozat IV. legközelebb az Urániában. 5

* Minden csütörtökön este 6 órától szenzációs műsorok az Erzsébet mozgósínházban. 261

* „Carr detektiv“-sorozat szenzációs legközelebb az Erzsébet mozgósínházban. 3461.

Ezredesné ő kegyelmessége protekciója.

(Pikáns katonai botrány.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy rendkívül pikáns katonai botrány foglalkoztatja London előkelő köreit. Nagy feltűnést kellett keltenie, mert másképp ezekben a háborús időkben az angol vezető lapok nem szentelnének ennek az igazán nem közönséges skandalumnak annyi teret hasábjaikon.

A Westminster-Guildhallban székelő katonai főtörvényszék ítéletét közlik egész terjedelmében az angol újságok és ez az ítélet maga mondja, *rendkívül jellemző és mint mondottuk pikáns, katonai afférnek, amely a legtárgyilagosabb szemmel ítélve is az ügyben történteket botrányosnak mondandó.*

Barrett Patrik hadapródjelölt a Royal-Welsh gyalogezredben szolgált és 1915. decemberében felettese, *Delmé-Ratcliffe* alezredes meleg sorok kíséretében küldötte el a dandárparancsnoksághoz azt a felterjesztést, amelyben kérte, hogy az aspiránst nevezze ki hadnaggyá. Barrett fiatal, jótestű katona volt, aki még nem is régóta szolgált a hadseregben. Vajjon az érdemei olyanok voltak-e, hogy ezek alapján kellett őt a hadnagyi rangra ajánlani, az a katonai törvényszék ítéletéből nem tűnik ki. Az az egy bizonyos, hogy rendkívül melegen pártfogolták, jó protektorai voltak, de amint csakhamar kitűnt, jó protektorai is voltak. Mert nemcsak közvetlen felettese, hanem Sir John Covans vezérőrnagy dandárparancsnok ugyancsak nagyon melegen ajánlotta a kiváló fiatal embert az előléptetésre és pedig Kornwallisz-West ezredes feleségének *Winston Churchill*, a volt tengerészeti miniszter anyjának, *Churchill Rudolf lord özvegyének beható kérésére.* Ez az előkelő főúri hölgy, aki a dandárparancsnokkal évek óta baráti viszonyban van, a *lőalakra ennek a katonai botrányának.* Ugy látszik, hogy túl energikus urind és ama angol asszonyok sorába tartozik, akik a közélet irányítására a kulisszák mögött — igen gyakran a nyilvánosság előtt is — igen gyakran döntő befolyást tudnak gyakorolni, mert az előkelő állásokat betöltő férfiak túlik és megadással viselik asszonyaik uralmát.

Cornwallisz-West ezredesné, aki már régóta nem fiatal asszony, — 1872-ben lett a felesége az ezredesnek — nagyon érdeklődött a fiatal hadapródjelölt iránt. Az ezredesnének két leánya van, az egyiket a porosz főnemességnek legkiválóbb tagja, *Pless* herceg vette feleségül. A katonai törvényszék ítélete a kegyelmes asszony szerepléséről a következőket állapítja meg.

— „West ezredesné föltűnően érdeklődött Barrett hadapródjelölt iránt. Megszerezte neki mindenekelőtt a tisztí kinevezést, majd pedig előjáróit és fölötteseit arra iparkodott rábírní, hogy különösen jól bánjanak vele és sőt még el is dicsekedett minden alkalommal azzal, hogy az ő befolyása milyen nagy a hadügyminiszteriumban és a parancsnokságoknál. A fiatal ember azonban ugylátszik tapintatos volt és nem igen jól érezte magát, hogy a szerencse a kegyelmes asszony alakjában reá mosolygott. Valószínű, hogy bajtársainak gunyolódása is közrejátszott és arra kérte az ezredesné, hogy ne fáradjon az ő érdekében, sőt február 14-én irt neki egy levelet, amelyben arra kérte, hogy ne tegyen soha többé egy lépést miatta, sőt egyenesen tiltakozott, hogy az ügyeibe avatkozzék. A kegyelmes asszony ugylátszik ezt a levelet sértőnek találta, mert érzelmei hirtelen megváltoztak. „Ungentle-

manlike“ eljárásnak nevezte a fiatal ember viselkedését és felháborodott hangon levelet irt közvetlen felettesének, *Delmé-Ratcliffe* alezredesnek. Furcsa — mondja a katonai bíróság — hogy az alezredes Barrett hadapródjelölt ama törekvésében, hogy az ezredesné protekciója ellen tiltakozott, fegyvelemsértést látott és azt javasolt a dandárparancsnoknak, büntetésből helyezze el a fiatal embert egy más helyre, az ezred harmadik zászlóaljához. Az időközben hadnaggyá előléptetett ifjú, aki teljesen ártatlannak érezte magát, tiltakozott, de ez hiábavaló volt. Sőt egy alkalommal, midőn az alezredesével találkozott, ettől még alapos feddést is kapott, amiért olyan hangon mert írni az ezredesnének. Barrett azonban nem engedte a maga igazát, mert erkölcsileg és fizikailag sokat szenvedett parancsnokainak igaztalan eljárása miatt. Végre is sikerült neki barátainak segítségével előjárói ellen a legfelsőbb katonai törvényszéknél védelmet keresnie és találnia.“

A katonai törvényszék elsősorban is feddésre ítélte *Sir John Covans dandárnokot* és *Delmé-Ratcliffe alezredesét* és kimondotta, hogy helyteleníti az ezredes feleségének magatartását és Barrett hadnagyot pedig megdicsérette, amiért a katonai becsületért bátran sikra szállt.

Törökország eltiprására készül az entente.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A római nagy haditanács katonai jelentőségéről, illetve ennek a világháború további folytatására való kihatásáról nagyon nehéz véleményt alkotni, miután a kiadott hivatalos jelentések természetesen csak az entente egységes vezényletét és haditervét hirdették, az olasz lapok pedig az olasz hadicélok demonstráló hangsúlyozásával igyekeztek az olasz államérti munkáját megkönnyíteni. Mindenesetre megállapítható, hogy az entente-államérti román látogatása nem önzetlen célok szolgálatában lett megtéve, hanem azért, hogy az olasz hadsereget fokozottabb mértékben használhassák ki az entente céljaira. Ha tehát a római haditanács megbeszéléseinek a témáit akarjuk meghatározni, akkor elsősorban azt kell megállapítanunk, hogy az olasz hadszíntéren kívül hol lenne az olasz haderő egy része még felhasználható? Az olasz hadsereg a nyugati hadszíntéren, a Balkánon és végül Kis-Azsiában, illetve Törökország ellen volna harcra vethető. Miután azonban a „sacro egoismo“ nevében hivatkozással természetesen az általunk fenyegetett határainak a nehéz megvédelmzésére, már 1916-ban a lime visszautasított az olasz kormány minden csapatküldést a nyugati hadszíntérré, ennél fogva most 1917-ben a véres veszteségekben pártatlanul álló, de ennek dacára eredménytelen sommei csata után még valószínűtlenebb, hogy olasz csapatok menjenek a francia frontra. A Balkánon viszont más politikai és katonai megfontolások tartják vissza az olaszokat nagyobb katonai erőifejtéstől. A politikai okok az olasz-entente balkáni érdekellentétekre vezethető vissza, mert az entente szerb-montenegrói érdeket képvisel, amelyek természetesen leg homlokegyenest ellenkeznek az olaszok balkáni érdekeivel, akik tudvalevőleg az egész adriai tengerpartot uralni akarják. Ezért is közeledett Olaszország Görögországhoz, hogy békés uton biztosíthassa Görögországgal szemben Valona szárazföldi támaszát. Észak-Epiruszt, amelyet régtől elvesztene, ha Görögország az ententehez csatlakozna. Különben is, ha Olaszország valóban segíteni akart volna Szerbia és Montenegró helyreállításában, akkor már augusztus hónapban még Sarraill offenzívája előtt nagyobb hadsereget küldött volna a Szaloniki-frontra. A katonai okok pedig arra a stratégiai belátásra vezethetők vissza, hogy Albánia és Dalmácia Valonából kiindulva soha még nem hódítható, vagyis hogy az olaszok csakis Trieszten és Fiumén át biztosíthatnák maguknak az Adria keleti partjának az uralmát.

Az egyedüli terület tehát, ahol az olasz hadsereg az entente által felhasználható lenne s amelyet az olasz imperialisták is szívesen vennének: Törökország, illetve Kis-Azsia.

Az olasz politika kisázsiai érdekltségét már egyszer ismertettük, amikor rámutattunk, hogy az olaszoknak sokkal messzebbmenő vágyaik vannak, mint a tripoliszi háborúban Kis-Azsia délnyugati partja előtt fekvő Dodekanézsznak nevezett szigetcsoport megszállása, mert ő még Kis-Azsia egész déli partvidékét, 500 km. hosszúságban Adaliától Adanaig is meg akarják hódítani.

Ha már most figyelembe vesszük, hogy Anglia az ő végtelen praktikus érzékével felismerte, hogy a központi hatalmak Európában legyőzhetetlenek, s hogy az általunk felajánlott békét csak azért utasították vissza, hogy még világháborús céljukat, a kairó—kalkuttai szárazföldi utat, illetve az Indiai-Oceán körüli gyarmat-világbirodalmukat megvalósítsák, vagyis hogy Nyugat-Arábiát és Mezopotámiát előreljék, akkor teljesen világosan fogjuk látni a római haditanács katonai jelentőségét, s az olaszoknak azt a legújabb jelszavát is megérthetjük, hogy az ellenséget a leggyöngébb pontján kell megtamadni.

Az entente, illetve angol stratégia most, miután Európában teljesen kudarcot vallott, Ázsiába teszi át a színterét, hogy ily módon biztosítson magának egy kis háborús zsákmányt, abban a reményben, hogy az európai kudarcokat a békétanácskozások zöldsztalánál a diplomaták a semleges államok s a legfőbb emberi jogok, a kisállamok védelme, a nemzetiségi elv stb. szép jelszavainak a segítségével helyrehozzák.

Az angol stratégia új terve az entente minden államánál a legszívesebb fogadtatásra talál, miután mindegyike már csak azon van, hogy a veszett fejszének legalább a nyelét megmentse. Ezenkívül: Olaszország Kis-Azsia déli partvidékét, Franciaország Szíriát, Oroszország az előbbi kettő között az Alexandrette kikötőt s a mögötte elterülő Kurdisztánt, valamint Orményországot akarja, Anglia pedig, amint tudjuk, a Szinai térszigetre, Nyugat-Arábiára és Mezopotámiára vágyik.

Ezeket kívül figyelembe kell vennünk, hogy a szuezi angol hadsereg már megkezdte lassu előnyomulását s elérte El Ariszt a Szinai-térszigeten, továbbá, hogy éppen minap jött a híre, hogy Anglia Mekka emirjét Hedzsasz királyának elismerte, illetve valószínűleg felállította a mekkai kalifátust. Tudjuk továbbá, hogy az angolok a legutolsó időben már támadtak a mezopotámiai fronton. S végül kérdeznünk kell, mint ahogy már a hadihelyzetéről irt cikkeinkben többször kérdeztük is, hogy hol van vajjon az orosz tulerő, hol vannak Bruszilov milliós tartalékai? Erre csak egy lehet a felelet: a Kaukázusban.

A világháború egy új nagy fejezetéhez érkezünk el, amelyben már kizárólag az angol stratégia viszi a vezérszerepet s ahol már minden entente-állam az angol érdekek szolgálatába áll. A harcok sulypontja Kis-Azsiára és Arábiára toldódik el, hogy Angliának biztosítva legyen a zsákmány.

A miniszterelnök hozza a kitüntetések. Bécsből jelentik: Tisza István gróf miniszterelnök ma este magával hozta Bécsből a kitüntetések listáját, amelyet őfelségének előterjesztett s a király azt jóváhagyta. A listát a legközelebbi napokban már nyilvánosságra hozzák.

A miniszterelnök hozza a kitüntetések. Bécsből jelentik: Tisza István gróf miniszterelnök ma este magával hozta Bécsből a kitüntetések listáját, amelyet őfelségének előterjesztett s a király azt jóváhagyta. A listát a legközelebbi napokban már nyilvánosságra hozzák.

Szakit az entente Görögországgal.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Londoni lapok szerint az entente türelme Görögországgal szemben teljesen elfogyott. Most már csak a tettek következnek. Altalános az azt hiszik, hogy Konstantin királyt kell felelőssé tenni az eseményekért. Az még nem bizonyos, hogy az entente fegyverre nyúl, de tény, hogy ha Görögország az összes követeléseket nem teljesíti, úgy a diplomáciai összeköttetést rögtön megszakítják és a blokádot megszorítják.

Az entente római tanácskozásáról az olasz lapok azt jelentik, hogy a tanácskozási tárgya a görög kérdés volt. Olaszország Konstantin király védelmezőjeként szerepelt, mert Anglia és Franciaország azzal a javaslattal álltak elő, hogy a görög kérdést fegyveresen úgy oldják meg, hogy a királyt távolítsák el és Görögországot Venizelosz uralma alá hajtják. Olaszország ebbe a megoldásba vonakodott belemenni és kijelentette, hogy ez esetben kénytelen lenne távol tartani magát a szövetségesek akciójától. A Corriere della Sera jelentése szerint Olaszország erélyes fellépésére az entente hozzájárult ahhoz, hogy más megoldást keressenek, még pedig azt, hogy a görög kormányt felajánlják ama kezességet, hogy Venizelosznak eltöltik az ország területeire való lépést, amelyeket a görög csapatok azért ürítettek ki, hogy Szalonikiban és a Balkánon levő entente csapatok biztonságban legyenek.

Athén. A király elnökletével koronatanács volt, amelyen Duzmanisz vezérkari főnök, különböző politikusok és pártvezérek megjelentek. A koronatanács teljesen helyeselte az ententenak adott választ és kimondta, hogy semmiféle további engedélyt nem adnak az ententenak.

IRODALOM ES MUVESZET.

* **A színház hírel.** Egyszer volt, mulattató operett, melyet a társulat a nyáron mutatott le. A héten új betanulással kerül színre. A rendkívül mulattató operett a legszebb Biedermeier-kort tárja elénk. Zenéje elsőrangú, melyet olyan kipróbált zeneszerzők, mint Kollo Walter és Bredschneider írtak. Az Egyszer volt operettnek minden felvonása más országban játszották az első felvonás 1838-ban, a második 1860-ban, a harmadik 1888-ban, a negyedik 1913-ban. A szerepek a társulat elsőrendű tagjai között oszlanak meg. A főszereplők Horváth Mici, Járai B., Benkóné, Barics, Járai Sándor, Győző, Kertész, Járnai. **Husági előadás.** Szombaton délután fél négykor a király házasságának történelmi vigjáték kerül színre ugyanabban a szereposztásban, mint legutóbbi koronázási ünnep alkalmával. Vasárnapi előadások. Vasárnap délután fél négykor a Csokoládé katoná pompás operett újdonságnak lesz az első délutáni előadása. Este fél nyolckor Egyszer volt kitűnő operettnek a második előadása.

— **A rendőrsztrivselők művészestélyének tiszta jövedelme.** A január 5-án rendezett művészestély 3047 kor. 39 fillért jövedelmezett. A tisztán az erdélyi feladott feladása javára, mely összeget ma adta át Green Nándor főkapitány határozott János főispánnak. Felülvezetések: Aradi Polgári Takaréksz. 100, Neumann Dániel báró 40, Nattland Bernát 20, Lőrinczi János 20, Hanzu Nestor 20, Andrányi Károlyné 16, Aradi Közlöny kiadóhivatala 15, Csernovitz Diodor 12, Müller József 12, Fényes Dezső 12, Lócs Rezső 10, Bing Hugó 10, Deutsch Izó dr. 10, Szántai Béla 10, Nemess Géza 10, Bing János 10, Nagy Sándor dr. 10, Hajos Árpád 10, Vojtek és Weisz 10, Guttmann és Berger 10, Hoffmann Antal 10,

Kánya Géza 10, Csermák Agoston 10, Spitzler Rudolf 10, Grimm A. János 10, Tenner Lajos 8, Steinitzer Pál dr. 8, Steigerwald Alajos 8, ifj. Müller József 8, Jogessy Károly dr. 6, Gutzjahr Mihály 6, Seiler Bertalan 6, Zimmermann Károly dr. 6, Maresch Gyula 5, Firaszek Ferenc 5, Leölkes Béla 5, Lukács István dr. 4, Pollák Vilmos 4, Singer Jánosné 4, Kemény Manóné 4, Szeitelbach Salamon 4, Kovács Antal 3, Bányász Henrik 2, Weltsov Géza 2 korona. A felülvezetések ez uton nyughazza és köszöni a rendőrség.

Elfogták a Kereskedelmi Bank csalóját.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A budapesti rendőrség kinyomozta és kézre kerítette a Kereskedelmi Bank kárura elkövetett 47.000 koronás csalásnak tettesét, ifj. Farkas László erzsébetfalva szökött katoná személyében. Ez az ember volt az, aki hónapokkal ezelőtt, amikor Lévay Pál, a bank erzsébetvárosi fiókjának tisztviselője, a főintézetből egy szolgálat a déli órákban 47.000 koronát elhozott, oda lépett hozzájuk és azt mondta, hogy a szolgát a főellenőr visszahívta és őt bizta meg, hogy Lévayval a pénzt a fiókba szállítsák. A táskát átvette és azzal megszökött. A rendőrség Lévayt letartóztatta, de mivel bizonyíték ellene nem volt, szabadon bocsátotta.

Hetekkel ezelőtt figyelmeztették a detektíveket, hogy Erzsébetfalván egy ifj. Farkas László nevű fiatalember feltűnő módon költekezik, akiről azt hiszik, hogy szökött katoná. A fiu anyja egy szegény mosónő volt s míg ezelőtt a legnagyobb nyomorban éltek, addig most egymás után két sertést vásároltak, disznótort rendeztek és mindenféle azt híresztelték, hogy sorsjegyükkel főnyereményt ütöttek meg. A szomszédok tudták azt is, hogy a fiu kiöltözött, aranyórát vett, arany cigarettatárcája van.

A detektívek tegnap este lesbe állottak és egy háznál, ahova a fiu járt, mert a család egyik leányának udvarolt, megvárták, míg távozik. Mikor az utcára lépett, elébe állottak és azzal az ürüggyel, hogy szökött katoná, letartóztatták. Megmotozták, elvették az ékszereit, a cigarettatárcáját, majd elvitték édesanyja lakásához. Az egyik detektív bement és Farkasnétól megkérdezte, hogy hol a fia.

— Magam is szeretném tudni, mert mióta a haretérre ment, nem irt egy szót se. Mikor a detektív felmutatta az arany tárcát, azt mondta, hogy az a fiáé és bizonyára valaki ellopta a lakásból.

A detektív erre házkutatást tartott és az ágyban 28000 koronáról szóló takarékpénztári könyvet, egy félreeső helyen pedig 5200 korona készpénzt találtak. Arra a kérdésre, hogy honnan származik ez a vagyon, az asszony azt válaszolta, hogy Sátoraljaúj helyen meghalt egy nagynénje és attól örökölte. Szembesítették a fiával, aki rövidesen bevallotta, hogy a pénz a Kereskedelmi Bankó és ő azt hazudta az anyjának, hogy sorsjegyen nyert.

Farkas Lászlót bevitték a főkapitányságra, ahol elmondta, hogy 1915-ben szolga volt a Kereskedelmi Banknál, de bevonult katonának és mióta hazakerült a haretérről s látta családját nyomorát, elhatározta, hogy bármi módon segít rajtuk. Egy régi szolgatársának a sapkáját egy alkalommal, mikor annál látogatón volt ellopta, mert akkor már elhatározta, hogy a banktól valami módon pénzt fog kicsalni. Tudta, hogy a bankfiokok délből szokták a főintézetbe pénzért menni s mint-hogy ismerte a viszonyokat és a személyeket, megtervezte a már ismeretes csalást.

Felvette régi egyenruháját és a Furdó-utcában állt lesbe, hogy tettét végrehajtsa. Mikor a táskát a 47.000 koronával sikerült megszereznie, a Szabadságtérre ment, ott villanyosra ült és Obudára utazott, ahol az a Táborhegyen kivette belőle a pénzt, míg a táskát a benne lévő iratokkal egy bokorba hajította. Ezután hazament, és édesanyjának azt moncolta, hogy a sorsjegyével főnyereményt esicnált. Időközönként mindig adott pénzt, de azt tagadja, hogy anyjának a pénz eredetét elárulta volna.

A rendőrség ezt nem hiszi el, mert mint említettük, Farkasné egy örökségre hivatkozott, noha ő is azt mondhatta volna, amit a fia. A táskát ma megtalálták a Táborhegyen. Az anyát is letartóztatták.

Nagy Károly detektívönök ma felhívta Lévay Pál bankhivatalnokot és megmutatta neki Farkas arcképét, de Lévay nem ismerte fel benne a tettest. Mikor szembesítették vele, akkor határozottan ráismert. A banktisztviselő ártatlansága most már teljesen kiderült és maga a detektívönök táviratozta ezt meg Lévay atyjának, aki a haretéren katonai szolgálatot teljesít.

HIREK.

LEGÜJABB.

Ejjel 3 óraker érkezett telefonjelentés.

Galacot elhagyták az oláh hatóságok.

Genf. Római táviratok szerint a pápa titkári hivatala két egyformán hangzó válaszjegyzéket készít a központi hatalmak és Wilson békejegyzékére. Hír szerint a pápa válaszjegyzéke megfelelő lesz a spanyol kormány álláspontjához.

Basel. A galaci prefektúra és a polgári hatóságok Galacot Repi irányában elhagyták.

Olaszország tavaszi tervei.

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

A sajtóhadiszállásról jelentik: A Karszt vidékén és az Alpesebben a magas hó és a sűrű köd még a tüzéségi haret is megakadályozza. Az olasz hadvezetőség látszólagos nyugalma azonban intenzív munkát leplez. Olasz vezérkari tisztek Franciaországban csapatgyakorlatokat építenek. Ebből arra lehet következtetni, hogy Cadorna hajlandónak mutatkozik olasz csapatokat átengedni Franciaország részére. Boselli miniszterelnök nyilatkozatából kitűnik, hogy Cadorna tavaszra megnövelt sereggel nagy-szabású hadműveletre szánta el magát és erre megteszik most a szükséges előkészületeket.

Semleges diplomáciai forrásból a következőket jelentik: Olaszország magatartásának, amelyet a görög kormánnyal szemben tanusított, az az oka, hogy az olasz kormány félt attól, hogy a Venizelosz-féle köztársaság Olaszország balkáni aspirációjának áll útjában. Tudvalevő, hogy Anglia és az egész entente támogatja Olaszországnak Epiruszra és Dél-Albániára kiterjedő igényeit, viszont a Venizelosz kormány szintén jogot formál e területekre. Franciaország és Oroszország hírszerint azt ajánlották a római konferencián, hogy újra kezdjék meg a Dardanellák elleni had-

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Egy fővárosi délutáni lap mai számában azt írta, hogy Dániel Gábor báró Muslay Gyula képviselő körvetítésére Sebastian Vilmos földbirtokosnak, — akinek a hadügyminiszteriummal kötött szállítási szerződését az orosz betörés után a hadügyminiszterium egyoldalúan storniozta, — megígérte közbenjárását, hogy ne egyoldalú szorniozás történjék, hanem a földbirtokos megfelelő kárpótlást kapjon. A lap szerint Dániel Gábor báró Bécsben Krobotin hadügyminiszterrel tárgyalt is ez ügyben, és Bécsből azzal tért vissza, hogy a hadügyminiszter megígérte, hogy minden lehető el fog követni. A délutáni lap szerint Dániel Gábor báró ezután Muslay utáni rást követelt Sebastiantól arról, hogy Sebastian sem nem ígért, sem nem adott neki 300,000 koronát és nem adott át ezernyolcszáz koronát. Sebastian ilyen tartalmu nyilatkozatot adott is, de ügyelt arra, hogy a nyilatkozatot úgy szövegezzék meg, hogy ő Dániel Gábor bárónak nem adott és nem ígért pénzt, ami azonban nem dönti meg a lap amaz állítását, Sebastian Dániel Gábor báró részére Muslay Gyulának ígért háromszázezer koronát és át is adott ezernyolcszázkoronát.

A délutáni lap közlésére ma Dániel Gábor báró nyilatkozatban felel, amelyben kijelenti, hogy Muslay Gyula említése neki, hogy zemplénmegyei földbirtokosokat milyen károsodás ért és hogy a földbirtokosok beadvánnyal fordultak a hadügyminiszterhez, amelyben jogos kárpótlást kérnek. Ő a beadványt átolvasta és átadta a hadügyminiszternek azzal, hogy vizsgálja meg az ügyet. A közleménynek többi rávonatkozó része szemenszedett hazugság és teljes valótlanosság az az állítás, mintha Sebastian közvetlenül, vagy közvetve bármit adott, vagy ígért volna neki. Ilyen híresztelések azonban közzéjón forogtak és épen ezért nyilatkozatot kért Sebastiantól, hogy cátolja meg ezeket a híreszteléseket. Sebastian adott is nyilatkozatot, amelyben becsületszavára kijelenti, hogy Dániel Gábor bárónak sem ebben, sem más ügyben semmiféle jutalmat nem ígért és nem adott és mindenki, aki ennek ellenkezőjét állítja, az közönséges rágalmozó. A hírlapi közlemény miatt a báró, mint nyilatkozata végén megemlíti, haladéktalanul bünvádi feljelentést tesz.

Nyilatkozatot tesz közzé ma Sebastian Vilmos is. Az ő nyilatkozata így hangzik:

műveleteket, vagy Sarrail seregét az egyiptomi frontra küldjék. Olaszország kijelentette, hogy csapatait nem vonja vissza a Balkánról.

Genfi jelentések szerint Sarrail felvilágosításai után Olaszország csatlakozott a szövetségeseink ama felfogásához, hogy egységesen kell fellépni a görög kormánnyal szemben, mert akadályozza a balkáni hadműveleteket.

— **A külügyminiszter utazása.** Bécsből jelentik: Czernin Ottokár külügyminiszter a mai napon a főhadiszállásról visszatért Bécsbe.

— **Ötszázezer koronás adomány a koronázás napján.** Bécsből jelentik: Egy kereskedő a koronázás alkalmából a hadügyminiszterium hadsegélyző hivatalánál ötszázezer koronát adományozott osztrák és magyar hadijótkony célra. Kétszázezer koronát a rokkanat katonák céljaira, kétszázezer koronát a tüdőbeteg katonák ápolására és százezer koronát a vak katonák gondozására.

— **Apad a Duna.** Budapestről telefonálja tudósítónk: A Duna áradása tegnap elérte tetőpontját. Azóta csökkenőben van az áradás, amely tegnap éjjel az óbudai gáton még komoly veszedelemmel fenyegette a házakat. Ma már megállapították, hogy a Duna kilenc centimétert apadt.

— Egyik estilap mai számában személyemmel kapcsolatban közlemény jelent meg, amely könnyen félremagyarázásra adhat okot. Miután nem engedhetem meg, hogy igazságos ügyemet teljesen önzetlenül pártoló, általam nagyrabecsült egyének tisztességükben alaptalanul támadtassanak meg, kötelességemnek tartom a következőket nyilvánosságra hozni: Előrebocsátom, hogy az estilap közleményének alapja teljesen magánjellegű beszélgetés volt, amely a nálam megjelent urak kezdeményezésére történt. Ezt a beszélgetést azok, akik nyilvánosságra hozták, meggyőződéseim szerint minden rosszakarat nélkül, csakis szavam félreértése következtében közölhették előadásomat nem fedő formában. Tény az, hogy 1914 év végén, közvetlenül az orosz betörés előtt több társammal együtt a katonai kincstárral szállítási szerződést kötöttem. Nemsokára következett az orosz betörés, amelynek következménye birtokom elpusztulása volt. A katonai kincstárral kötött szerződéseim storniozotatott, minek következménye tetemes károsodásom volt. Minden módon békés kiegyezést kerestem, és bajomat elpanaszoltam ismerőseimnek, aiktől tanácsot kértem. Régi barátom, Muslay Gyula, felemlítette, hogy Dániel Gábor báró Krobotin hadügyminiszternek személyes ismerőse és fel fogja kérni igazságos ügyünk pártfogására. Pár nap mulva közölte velem, hogy Dániel báró épen Bécsbe készül. Dániel Gábor báróval és Muslay Gyulával én is Bécsbe utaztam és átadtam Muslaynak a hadügyminiszteriumhoz intézett kérvényemet. Kérvényem a hadügyminiszteriumban nem nyert kedvező elintézkedést, miért is megbíztam ügyvédemet, hogy jogos igényünket a katonai kincstárral szemben peres uton érvényesítse. Tény, hogy igazságos ügyem pártfogására jutalmat tőlem senki sem kért, kötelező ígéretet ez irányban senkinek sem tettem. *Ugy Dániel Gábor báró öarceionciája, mint Muslay Gyula tisztán barabságból, személyemet ért károsodásra való tekintettel, vállalták ügyünk önzetlen pártfogását.* Az estilapban említett ezernyolcszáz koronának története pedig egyszerűen az, hogy mivel Bécsbe utazásunk hirtelen jött, Muslay Gyulának ezerötyszáz koronát adtam kölcsön, amelyet tőle azóta teljes összegben visszakaptam.

— **Madarász Viktor meghalt.** Budapestről jelentik: Madarász Viktor testőrművész ma meghalt. 1830. december 14-én született és részt vett a szabadságharcban. Ő volt az első magyar testő, akit a párisi szalon aranyéremmel tüntetett ki. A hetvenes években visszatért külföldi utjairól Budapestre és főleg történelmi tárgyú festményeket készített. Leghíresebb képei Zách Klára, Báthory Erzsébet, Hunyadi László. A nyolcvanas években még a német festészeti irány volt elterjedt Magyarországon, ezért Madarász képeit nem értékelték eléggé. A művészt ez annyira elkedvetlenítette, hogy abba hagyta a festészetet és az apja által megindított vasüzemet és vasgyárat vette át. Minthogy azonban az üzlethez nem értett, a virágzó vállalat lassan-lassan tönkrement és Madarász egyre jobban elszegényedett. Utolsó éveit valósággal nyomorogva töltötte el és most nyolcvanhét éves korában, teljesen vagyontalanul halt meg az első magyar testő, aki dicsőséget szerzett a magyar névnek a párisi kiállításon.

— **Letartóztatták a szélhámos színészt.** Bécsből jelentik: Hirsche Bélát, akiről megírtuk, hogy a postatakarékpénztár kárára öt-ezer koronás csalást követett el, a bécsi rendőrség ma letartóztatta. A szélhámos Herceg László néven élt Bécsben. A rendőrség a személyleírás alapján felismerte. 440 korona készpénzt találtak nála. Lakásán ruhákat és ék-

szereket, amelyet a csalárd uton szerzett pénzből vett. A szélhámost a rendőrség átkísérte Budapestre.

— **Amerika és a lengyel önállóság.** Varsóból jelentik: hogy január 6-án a varsói amerikai főkonzul magához hívatta a semleges államok konzulait és kijelentette előttük kormánya nevében, hogy a háboru végéig nem ismerheti el hivatalosan a lengyel királyságot, mert politikai kérdésekben és jogi esetekben a lengyel kormány, illetve az államtanáccsal épügy kell elbánnia, mint minden más európai állam kormányával.

— **A burgonya maximális ára.** A kormány rendeletének figyelembe vételével az étkezési burgonyának azon árát, mely mellett Arad sz. kir. város területén forgalomba hozható, a mai naptól február 28-ig bezárólag azokra nézve, akik burgonyát 50 kg.-mon felül bármily mennyiségben eladnak, kilogrammonként 26 fillérben, kiesinybeni eladásra nézve pedig kilogrammonként 28 fillérben állapítom meg. Burgonyát a most megállapított árnál Aradon magasabb áron árusítani tilos. A ki ezen tilalmat megszegi, vagy a tilalomba ütköző ügylet megkötésénél bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik. Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Utasítom a kapitányi hivatalt, hogy a most meghatározott eladási árak betartását szigorúan ellenőrizze, az ellene vétőkkel szemben a legszigorubbán járjon el. *Varjassy, polgármester.*

— **Előgott petróleum.** Budapestről telefonálja tudósítónk: A szentlőrinci vasuti állomáson egy petróleum tartály kigvulladt az arra haladó lokomotiv szikrájától. Kilenc benzinnel és petróleummal megrakott teherkocsi teljesen elpusztult.

— **Eljegyzés.** Fürst Árpád eljegyezte Böhm Rózsikát Honctón. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Értesítés.** A mai napig ki nem váltott hatósági tej-jegyek érvényességüket veszítvén a 112, 114, 115, 117, 118, 119, 143, 147, 148, 156, 177, 178, 181, 188, 184, 187, 188, 192, 198, 209, 266, 286, 292, 307, 309, 331, 346, 352, 360, 371, 375, 385, 396, 403, 409, 412, 416, 419, 422, 440, 449, 464, 468, 485, 487, 498, 499, 507, 529, 547, 558, 569. számú tejalványok megsemmisítvén, ezek helyett a 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 606, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653. szám alatt nyilvántartott tejalványok érvényesek. Felhívjuk az utóbbiak, hogy az utalvány átvétele végett a tej hivatalban (Városház, I. emelet) folyó hó 16-ig bezárólag jelentkezni sziveskedjenek. A közlelmezési hivatal.

— **Mindenki a saját érdekében** vegyen Aerowash mosógépet, melynek használata által nagyon sok időt és szappant takarít meg. A gép gyakorlati bemutatása csütörtök délután pont 4 órakor látható Magyar Ferenc gazdasági gép és műszaki üzletében Arad, Zrínyi-u. 6. Főelárusítás Budapest VII. Erzsébet-körut 25. Aerowash vállalat. A gép ára 24 kor. 281

— **Egyéves önkéntes kiegészítő vizsga** 18—24 évesek, 5—6 középszintűek részére. Előkészítő tanfolyam Lázár Vilmos-u. 2. este 7—8. Értesítés vidékre is.

— **Gyermekkoszlik** 50 koronától 250 koronáig Fischer Simon nagyáruházában. 311

— **Önkéntessegelő Kerpénél.**

FOG- tömések, aranyból, platína, arany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból. ::

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpadiás nélkül aranyból, platínából vagy porcellánból. ::

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehéritése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása. ::

FOGHUZÁS. Tizennégy éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legismertebb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkeltebb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhessenek.

Telefon 757. szám.

JACOBI GYULA vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárati Eötvös-utca 17.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Hadikölcson jegyzés. A Pécskai Járási Gazdasági Takarékpénztárnál az V. hadikölcsonre jegyezték: Az intézet hadijegyzése 100,000, Magyar pécskai gyámpénztár 40,000, Katona Mihály 2,000, (előbbi jegyzése 20,000), Mester Pálné 2,000, (előbbi jegyzése 20,000), Kőmives Mihályné 4,000, (előbbi jegyzése 20,000), Katona József 4,000, (előbbi jegyzése 20,000), Kocsik András 2,000, Rokszin Jánosné 10,000, Rokszin Ilonka 10,000, Rokszin Rózsika 10,000, Suhajda Imréné 2,000, Kocsák Mihály 1,000, Szabó János aradi tanya 1,000, Argyelán Mihályné Szemlak 1,000, Momák Flórián Opécska 3,000, (előbbi jegyzése 10,000), Molnár István 1,000, Kevreszán Mita Opécska 1,000, Brezán József 1,000, Totok Mihály 2,000, (előbbi jegyzése 20,000), Siklován Steján 1,000, (előbbi jegyzése 30,000), Tamasdán János 8,000, Tóth Judit 4,000, (előbbi jegyzése 1,000), Idősebb Bartók István 1,000, (előbbi jegyzése 30,000), Kocsik József 1,000, (előbbi jegyzése 30,000), Zambori István 1,000, Kocsik István 1,000, Pólonyi István aradi tanya 10,000, (előbbi jegyzése 80,000), Ozvegny Nagy Mihályné 2,000, Rohács István 1,000, Rohács József 2,000, Mang Józsefné 3,000, Kelemen György 1,000, Tamasdán Vása 2,000, Stern József 2,000, Ponta Konstantin 2,000, Mezei Mihály 2,000, Konez Lajos 2,000, Ifju Gaál Pál 10,000, (előbbi jegyzése 25,000), Dr. Barb Demeter Kisjenő 10,000, Mester Imre 2,000, Mester János 4,000, Hajas Mátyás 4,000, Hajas József 1,000, Ozv. Turi Andrásné 14,000, (előbbi jegyzése 10,000), Donáth János 4,000, Rohács András 2,000, Opécskai gyámpénztár 18,000, Nagy János 6,000, (előbbi jegyzése 25,000), Dr. Karácsonyi Sándor 10,000, Györffy Jenőné 2,000, Boldizsár András 3,000, Apróbb tételek 27,000 korona. Az összes jegyzés 259005 korona.

SZERKESZTOI UZENETEK.

P. S. 1. A történelmi legenda szerint Johanna nevű női pápa volt, de ez nem történelmi tény, hanem legenda. **2.** Az apja Nagyváradon rendőrkapitány.

A szerkesztőcsoporthoz ível:

Rudnyánszky Endre távollétében:
Stauber József.

NEMZETI SZINI-ÁZ

Aradon, 1917. január 11-én csütörtök:

C) Bérlet.

O) Bérlet.

Szép asszonyok.

Vigjáték 3 felvonásban.

Kezdete 8 órákor.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltéért nem vállalunk felelősséget.)

Az Aradi Jégtelep

jégggyára

a folyó évre
előnyös feltételek mellett

bérbeadó.

Bővebbet a tulajdonosnál
Petőfi-utca 7a. sz., I. em.

Vegyes beosztású fehér paraffin

gyertyát

7 korona 50 filléért, kilónként bárhova szállítok. 10% előleg, hátralék utánvétellel. Nagyobb vételnél külön ajánlat.

Gonda Nándor
áruforgalmi vállalat, Déván.

3%, kisholdas

szőlő eladó.

Kurticsi-uton, nyomás-dűlő 13. szám alatt. —
Werner Károly, Maros-utca 1. sz.

ARADI KOZLONY

1917. évi január hó 1-től új előfizetést nyitottunk az „Aradi Közlöny”-re.

Előfizetési árak:

Helyben:
Egész évre 28 K. — ALL.
Fél évre 14 „ — „
Negyed évre 7 „ — „
Egy óra 2 „ 40 „

Vidéken:
Egész évre 32 K. — ALL.
Fél évre 16 „ — „
Negyed évre 8 „ — „
Egy óra 2 „ 80 „

Tessék mutatványszámot kérni.

Matteine-féle

patkány- és egérintás

új eljárás szerint.
Patkány- és egérintáshoz ajánlok patkány- és egérintósz-bacilust. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintő-szere, csak patkányt és egeret öl meg; emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintósz bacilus árai:

1 kis adag 2—300 patkány kifirtására 6 K.

1 nagy adag 3—600 patkány kifirtására 12 K.

„Matteine”
vegyészeti laboratórium

Arad, Boros Beni-tér 1. szám.
Telefon 10—45.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárít! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo hintőpor 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

Is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. A kezelés igen egyszerű, nem piszkos, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázzon kell az ANAGALLIN szóra. A használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyerünk

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget desztinálja, utólag igen kellemes. A használati utasítással 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrássy-ter 22. sz. (MEXICERAZAI SZEMELER.)

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vörképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosztó szer, finom fűszeres ízű, zsongító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegek részére és ott, ahol a condurongó kéreg javítva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a moét nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

Rozsnyay Mátyás gyógy-szertárában Arad, Szabadság-tér.

Benes Testvérek vegyi gyár, Győr. Alapított ott 1900. Évi termelés 15 millió doboz.

PYRRAM

CIPŐ-KRÉM

6211

Felter Teréz
kozmetikai intézete
Forray-utca 4. szám.

Legmodernebb szépségápolás. Szép-
lős májfoltos, mitesszeres, pattanásos
arcot széppé, rancos, öregedő arcot
simává eszék. Szemölcsöt, hajszála-
kat végleg eltávolít. Vörös orr és
ké-kezelés, arcórhámla zítás, haj-
ápolás. Arcmasszage jutányos bér-
letben. Szeretk szétküldése vidékre
is. Fogadok 9—12-ig, 2—6 ig, hi-
va a nőknek és különös alkalmak-
hoz esti órákban is. 6401

Felter Teréz,
Arad, Forray-utca 4. szám, I. em.

48—1917. pm.

Gyertyán tűzifa
apritott állapotban,
mé tányos árnban

eladó.
Czettel Fülöp utóda,
Hunyadi-utca 2. szám.

Lapkihordó pár
felvételek.
Cím a fűtőhivatalban.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter urnak 1916. évi december hó 29-én 26279. (in. 206. 1916. szám alatt kelt) korm. rendeletében közölte, hogy nevezett miniszter ur a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. LXVIII. t. c. 24. és 27. §-a alapján az alább felsorolt ajtóveretekről a gyároknál és kereskedőknél m. glévő raktári készleteket, amelynyben ezen ajtóveretek egészen vagy t. nyomó részben vöröszesből, sárgarézből, vöröstémből vagy bronzból vannak, hadi célokra igénybe-
vettéknél jelen-ette ki.

Ezen ajtóveretek a következők: 1. kilincsek, gombok, 2. kilincsrózsák, 3. kulcsok, palacsok és kulcsok fedők, 4. zárpalacsok, 5. ajtófogantyúk (longó és szé fogó ajókra).

Ezeket az ajtóvereteket a gyárokon és kereskedőkön kívül azoknak is be kell szolgáltatniuk, akik a vereteket mások számára őrzésben tartják. Különlegesen gazdagon díszített ajtóvereteket nem kell beszolgáltatniuk.

Az ezen rendelettel igénybevett ajtóvereteket azok birtokosa az 1917. évi január hó 20-ig a Magyar szent korona országainak fémközpontja részvénytársaságnak (Budapest, IV. Városház-utca 10) vagy ezen részvénytársaság meghatalmalt aradi bevásárlójának Andrényné Károly és fia cégére szabványozott adhatja.

Az igénybevett vereteket a m. kir. kereskedelemügyi miniszter engedélye nélküli senki más részére elidegeníteni, feladni vagy más módon felhasználni nem szabad.

Az ezen rendelettel igénybevett ajtóvereteket, ha a Fémközpont részvénytársaság részére el nem idegenítetik, legkésőbb az 1917. évi január hó 31-ig az alábbi rendeleti ezések szerint a Budapest Lipóvárosi fémárvédeli bizottság címére (Budapest Lipótvárosi pályaudvar) be kell szállítani.

Az elszállítandó anyagokat becsomagolva, a feladandó csomagok számanak és súlyának a felvevő vasuti hivatal által történt meg-
alapítása után a bizottság címére teherárúként kell felszállítani. A veretekért járó térítés mértéke külön fog közölni. A csomagolási és a szállítási költségeket a katonai igazgatás a feladónak megcéri.

A birtokosok vagy azok, akik beküldendő készleteket más részére őrzésben tartanak, az anyagok feladásával egyidejűleg az elszállításra kerülő anyagokról egy jegyzéket kötelesek az illetékes átvételi bizottságnak megküldeni.

A jegyzékben fel kell tüntetni a birtokost, esetleg az anyagok megőrzőjét, a közigazgatási járást és a helyet, ahol az anyagokat eddig tartották, a feladás helyét, a csomagolás nemét és a csomagokra alkalmazott jeleket, a csomagoknak a felvevő vasuti hivatal által megadott ott számát és azok nyers súlyát, az anyagok neveit és azok tiszta súlyát. A jegyzéket a feladónak alá kell írnia.

A jegyzék egy második példányát közvetlenül a központi fémrequisziós bizottságnak (Budapest, kereskedelemügyi miniszterium ipari m. szak. ügyosztály) kell megküldeni.

A jelen rendelet végrehajtásának ellenőrzését az ellenőrző kö-
zegek a katonai bizottságok. Ezen közegeknek kell az ellen-
őrzéshez szükséges adatokat rendelkezésre bocsátani.

Aki az igénybevett készletet vagy annak egy részét az átvételi bizottság-
oz be nem szállítja, a jelen rendelet ellenére felhasználja, feladja
feladja vagy elidegeníti, vagy pedig a jelen rendelet ellenére más
módon rendelkezik, vagy a jelen rendelet rendelkezéseit egyébként megszegi,
az asennnyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik,
kihágást követ el és két hónapig terjedhető zárással és hatszáz
koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Arad, 1917. január 8.
Varjassy, polgármester.

28815—1916. kh.

Hirdetmény.

Több ízben tapasztaltam, hogy a nagymélt. m. kir. miniszter-
urnak az italtkoz kiszolgáltatási cukor mennyiségének és a kiszol-
galtatás módjának szabályozása tárgyában kelt 3165—1916. M. E. sz.
rendeletét, melyet már 24516—1916. szám alatt f. év október hó 11-én
kelt hirdetmennyel közltem, az érdekeltek nem tartják be.

Figyelmeztetem tehát az érdekelteket (fogadók, vendéglők,
kényeztetők, kávéházak, cukrászdák, szeszszőlők kimerésére szol-
gató helyiségek, egyetemi jellegű és más étkezőhelyek) hogy cukrot
italok mellé csakis a fent hivatkozott s már közltem tett rendelet 2.
és 3. §-ában meghatározott módon és mennyiségben szabad kiszol-
galtatni és p. d. g.:

a) Egész adag italhoz kocka-kristály, vagy porcukrot 18 gramm
súlyban, illetőleg kockacukorból 3 darab nagy kockát, vagy 4 darab
kiscokkát. b) Egy csésze vagy egy pohár italhoz kocka- vagy kristály
vagy porcukrot 18 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 2 darab
nagy kockát, vagy 3 darab kiscokkát. c) Kis csészékben vagy kis
pohárban kiszolgáltított italhoz kocka-, kristály- vagy porcukrot 9
gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 1 darab nagy kockát vagy 2
darab kis kockát.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésük-
nél bármily módon közreműködik, az asennnyiben cselekménye súlyosab
büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig
terjedhető zárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel
büntetettetik. Green, főkapitány.

Fagydagánatok

FRIGIN.

elmulasztására,
fagyviszketeg-
ség biztos meg-

szüntetésére legjobb
szer a

Arad erszettel és uta-
sításával 1 korona.

Legfajdalmasabb tyukszemétő

is 3 nap alatt
minden ki
megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. — Kezelése igen egyszerű, nem
piszkál, nem ragadós. A bevezetésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra.
Arad használati utasítással együtt 1 korona.

Poloskák

kürtésára a legsikeresebben és teljesen csak a „Phumel-
sav”-val eszközözhető. A butorokat nem rontja, még a
petéit is kérija. Arad 1 üvegnak 1 korona.

Legjobb fekete hajfestő

a „Molegen”. Egy pár
perc alatt bármely haját,
vagy bajszát a legszébb
alfandó fekete színtre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni.
Arad 2 korona 40 fillér.

A fenti ezerek kap-
hatók a készítőnél **Hajós Árpád** gyógyszer-
tárában

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Használt ólom megvételre keresetik.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítottuk.

Minden szó hirdetését ára 8 fillér. Vastagabb betűkkel 18 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszzünk fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Barna asszony

kivánságáért mindent megteszek, tudatom, hogy tizedikéül aradi lakos vagyok. Kérném pontos címét velem közölni levelem útján a kiadóba „M. J.” jellegre 294

Alkalmazást keres.

Deutsches Fräulein

sucht Stelle zu Kindern, oder als Kammerfrau perfekte Schneiderin. Perényi-utca 10., balra. 304

Irodistanó

gyakorlott levelező állást keres. Megkeresést kér: „Gépirás” jellegre a kiadóhivatalban. 250

Megbízható

fiatalember ki már ily minőségben alkalmazva volt pénzbeszedőnek, sörkibordónak vagy irodaszolgának ajánkozik. Cím a kiadóban 291

Övadékkal rendelkező

szerényigényű intelligens nő keres bármilyen szakból fióküzletet bizományba, esetleg raktárnoki, felügyelői vagy hasonló állást. Ajánlatokat „Megbízható” jellegre a kiadóba kérek. 292

Egy jobb családból

való hadiözvegys nő állást keres, ki a háztartásban járhat. Címe Csarnovits-utca 5. 298

Irodistanó

gyakorlott levelező, állást keres. Ajánlatokat kér: „Gépirás” jellegre a kiadóhivatalban. 250

4 polgári

végzett leány állást keres. Gépiráshoz is ért. Cím a kiadóban. 1961

Alkalmazást nyer.

Ein Deutsches Fräulein

mit guten Zeugnissen wird zu einem 4 Jährigen Knaben gesucht. Adresse in Administration. 303

Egy megbízható

kereskedelmi végzett könyvelő keresetlik. Dreher sörraktár Mezőkovácsháza 288

Keresek

jan. 15-ére tiszta rendszerű fiatalabb szakácsnőt lehetőleg hosszú bizonyítványokkal. Ugyanítt bejáró takarító is felvételek. Volt szobalány előnyben részesül. Dr. Zimmermann, Ferdinánd-utca 7. 297

Elárnyított keresetlik

a Dózsa-kenyérgyárban. 301

Festékkereskedő

végzett felvétetik Meer Mór és Fia festékkereskedésében, Andrásy-tér. 258

Intelligens

kiszolgáló leány és egy tanuló leány felvétetik Igusz I és Fia cégnél. 237

Gyógyászat.

Dr. Schajkovszky

lábizzadás elleni szere, biztos, kipróbált. Tartalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona. Kapható Földes és Hehs gyógyszerertáiban.

Lakást keres.

2 szobás

modern lakást keres szorra vagy febr. 1-re gyermektelen házaspár. Ajánlatok a kiadóba keretnek. 246

Kétszobás

lakást mellékhelyiségekkel azonnali vagy február elejére való beköltözésre keres vasúti hivatalnak. Ajánlatok „M.A.V.” jellegre keretnek a kiadóba. 305

Kiadó lakás.

Kiadó

egy két szoba, fürdőszoba és mellékhelyiségekkel álló utcai lakás. Cím a kiadóhivatalban megtudható. 302

Háromszobás

utcai lakás március 1-re kiadó Aranykéz utca 2. sz. a. 286

Ingtalan.

Purgly Lajosné-utca 135.

számu ház szabadkézből eladó 290

Eladó

a Kálmán János-utca 35 számu ház. Értékelni lehet a tulajdonosnál, Bittenbinder János Németszentpéter 289

Ház eladó.

Mosóci telepen Dugonich-utca 20. számu ház eladó. Cím a kiadóhivatalban. 228

Gróf Leiningen-utcaiban

levő jól jövedelmező emeletes bérház előnyös feltételek mellett eladó. Bővebbet Aradi Kereskedelmi Bank. 229

Danzon-utca 2. sz.

egy utcára szülő ház, szabadkézből eladó 6341

Vétel és eladás.

Egyenáramú

dinamót veszek körülbelül 65 volttra 80 Amperra. Ugyanott nyereg és igen erős jörgány eladó. Zakariás Béla Magyarbányegyes. 293

Készlet

98% kapható özv. Werner Dánielné, fűszerkereskedőnél Arad, Kossuth-utca és Batthyány-utca sarok. 278

Veszek

a legmagasabb árban uraktól levett férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt butort. Vidékre is megyek. Blöcher Ignác, Bocskó-utca 1. 29

Eladó

aszalkocsik kétkeresék, motorok, lakatos szerszámok, gépek fűrészeszár, és tengely, Autogén hegesztő, állványok főkkel, irasztások. Benzint vagy benzolt veszek. Fácán utca 6. 208

Üzleti könyvek

bérelt könyvek, és irodaszerek raktára Deák Béla könyv- és papírkereskedésében Forray utca. Telefon 902. 6071

2-300 keze

zsupszalma megvételre kerestetik. Ajánlatok az aradi és csanádi egyesült vasutak Magánüzemeinek központi felügyelőségéhez, József főnerceg-utca 22. sz., III. földszint, VI. ajtó intézendők. 6807

Tábori dobozok,

levelező-lapok, levelek és papíráruk nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság tér 1. Telefon 308. 601

Új butorhittel

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyenlekre kölcsön, és részletfizetésre szállított Gara Károly bel. cég nutorüzletében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 913

Különléte.

Eltűzött

kedd este 9 és 11 óra közt az Apolló színházról Andrásy-téren Széchenyi és Weeselényi-utcan át egy türkiz és igatgyöngyökkel kirakott brosché. Beosuletes megtaláló kérem illő jutalom ellenében Dörner Jánosnál, Weeselényi-utca 15. sz. alatt átadni. 299

Divatkozatmány

3 méter keiméből is készít Fekete Árpád, Téleky-utca 2. 174

Tyuksem

és minden bőrveményedés ellen biztosan ható szer, Hehs gyógyszerész tyuksem-tapasza. A legmegrozdottabb tyuksem a tapasz párnái használatát után leválik, a gyógyító fájdalom azonnal megszűnik. Ára 60 fillér. Hehs gyógyszerész, Földes gyógyszerész Arad. 12

Az angol

fájdalomcsillapító Benzoe balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes-féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Benzoe balsam. Ára 2 korona. Földes gyógyszerész, Hehs gyógyszerész. 12

Stearin és Parafin gyertya

nagy választékban, olcsóbb mint bárhol. Ki nálam saját részére 3 koronaért gyertyát vagy más arut vásárol, annak 1/2 kilós hadi szappant

adok 104 filléren, mit Budapesten saját háztartásom részére szerezttem be ugyanez árban. Ezt azért teszem, mert az exsz városban nem lehet szappant kapni. — Legfinomabb cipő krém, továbbá cigaretta hőizni nagyon és kicsinyben. Naponként friss

Élő halak,

csütörtökön nagy választék.

Makot, hagymát, tormát, zöldgyöngyöt, dughagymát, mindenféle gyümölcs és deigyümölcsöt, mint citrom, dió, mogyorót szállítok ártányos árban. Vidéki rendelések előleg ellenében azonnal küldetnek.

Szíves pártfogást kér

Lutvák József

Asztalos Sándor-utca 8. 188

141—1917. pm.

Felhívás

hadicélokra igénybevett, de még be nem szállított fémtárgyak utólagos beszoigáltatására.

Az 1916. évi július hó 14-én 5726—1916. szám alatt kelt hirdetményemben felhívtam a város lakosságát, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter urnak 1915. évi szeptember hó 25-én kelt 13462/20. b. számu rendeletével hadicélokra igénybevett és fenthivatkozott hirdetményemben részletesen felsorolt fémtárgyakat 1916. évi július hó 18-a és augusztus hó 1-e között az összehívott átvételi bizottságoknál szolgáltatassak be.

Ezzel szemben az Aradváros területére összehívott és működésbe helyezett fém ellenőrző bizottságok jelentése szerint a lakosság a fémbeszoigáltatására irányuló kötelezettségének teljesítése körül számos mulasztást követett el és igen sok hadicélokra igénybevett fémtárgyat nem szolgáltatott be.

Ezen mulasztással a beszoigáltatásra kötelezettek kihágást követtek, mely az 1914. évi L. t. c. 17. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatászás koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik.

Azokban a m. kir. honvédelmi miniszter ur 28007—eln. 20—b.—1916. számu rendeletében, midőn az ellenőrző bizottságok működésbe helyezését elrendelte, egyuttal fel is hatalmazta személyemet, hogy a visszatartott fémtárgyak utólagos átvételére egy átvéző bizottságot hívjak össze, és annak sikeres működése értelmében kijelentette, hogy mindazon beszoigáltatásra kötelezettekkel szemben kik fémtárgyaikat ezen bizottságnak önként beszoigaltatják, a kihágási eljárás megindításától el fog tekinteni.

Ennélfogva a hivatkozott fémtárgyak utólagos átvételére határidőül i. hó 16. és 17. napját kitűzöm, midőn is a város egész területére d. e. 8—12 óráig d. u. 2—6. óráig a „Polgári Menház” helyiségben Orey-ut. és Nádor-utca sarkán egy átvéző bizottság fog működni. A bizottság elnökéül Cziráky Márton törvényhatósági bizottsági tagot, helyettes elnökéül Czobor Ottó iskola igazgatót és szakértőül Hönig Ottó szivattyú kereskedőt küldtem ki.

Mindezek értelmében a büntetőjogi következmények hangoztatása mellett felhívom a lakosságot a beszoigáltatási kötelezettség pontos és lelkiismeretes teljesítésére.

Miután pedig a m. kir. honvédelmi miniszterium 884702—20. b. 1916. számu rendelete szerint az önből készült tárcák, melyek az 1916. évi 7862—eln. 20. b. számu rendelettel hadicélokra igénybe lettek véve és amelyeket ugyancsak fentebb hivatkozott hirdetményem értelmében be kellett volna szolgáltatni, tényleg csak igen kis mennyiségben szolgáltatottak be. Ennélfogva ezeknek tulajdonosait beszoigáltatási kötelezettségüknek teljesítésére ezuton különösen is felhívom.

Egyébként a beszoigáltatási kötelezettség részleteire vonatkozólag hivatalom és az átvéző bizottság a kívánt utmutatásokat és felvilágosításokat megfogja adni.

Arad, 1917. január 8.

Varjassy, polgármester.

Szabadság-tér 5-6. szám

alatt volt Ries szappan-

üzlet

azonnal kiadó. — Bővebbet Hammer műszerésznél. 296

135 koronaért egy finom téli öltönyt.

180 koronaért egy finom téli kabátot mérték után készít

Hauptvogel Ferenc

férfi szabó mester

Batthyány-utca 37. szám. 2837

Olcsó tűzifa!

Tűzifa waggontételekben, öibe rakva, felfűréselve, olcsó árban kapható

AUFRICT MIKSA

cég fakeskedésében

Arad, Kossuth-utca sarok

6 temető előtt.

Ugyanott forgács eladó!

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc-utca 8. Ugyanítt kapható az „Aradi Közlöny.”